SHOUT
SHARE
IT

Annotation

Aspazija
īstajā vārdā Johanna Emīlija Lizete Rozenberga,
vēlāk Elza Pliekšāne
Kopoti raksti 4 sēj
Boass un Rute
«Boass un Rute»

Atmiņās par lugas tapšanu Aspazija norāda, ka tās sākumi meklējami 1905. gada rudenī, «kad vēlās revolūcijas bangas». Pašai viņai liekas savādi, ka šajā satraucošajā laikā tik spēcīgi iezīmējušās ilgas pēc Bībeles leģendas saulainā miera, taču nepieciešamība pēc relaksācijas, pēc kontrasta mūžīgajai trauksmei un satraukumam psiholoģiski labi saprotama.

Notikumu tālākais risinājums — emigrācijas pirmie smagie gadi — uz laiku aizbīda ieceres pie malas, taču jau 1909. gadā darbu hronikā parādās «Rutes» nosaukums. Par lugas rakstīšanu Aspazija un Rainis vairākkārt runā arī 1910., 1912., 1913. gadu vēstulēs. Sakarā ar Aspazijas literārā darba 25 gadu jubileju «Boasa un Rutes» fragments 1913. gadā iespiests žurnāla «Skatuve un Dzīve» 3. numurā. Darbs acīmredzot atkal apsīkst, jo kopsavilkumā par Šveices emigrācijas gados padarīto Aspazija atzīmē: ««Rute» 20 Īp., 8 Īp. drukātas.»

Dzimtenē atgriezusies, Aspazija vairākkārt pārcilā lugas manuskriptu un domā par tā izveidi. Viņa pat iecer ciklu pēc Bībeies motīviem. Manuskriptos atrodami «Sulamītes» un «Simsona un Dalilas» uzmetumi. 1924. gadā Aspazija šaubās, ko rakstīt vispirms —

«Boasu un Ruti» vai «Sulamīti». 1925. gada 2. februārī dienasgrāmatā atzīmēts: «Šodien sāku rakstīt «Ruti». Pirmais skats ir gatavs.»

1925. gada 21. martā plašāka piezīme: «Esmu sākusi atkal strādā! pie «Boass un Rute» II cēliena, kaut arī ar pārtraukumiem un ne ar lielu veiksmi. Galvenais, ka pate no šīs luģeles neko daudz neturu: pārāk klusa un vienkārša un skatuvei laikam nederēs. Bel kā lai atmetu tik sen iecerētu darbu, kas gadiem man uz dūšas gulējis un stāv citiem darbiem priekšā; kad būšu viņu norakstījuse, jutīšos brīva priekš citiem darbiem.» (RLMVM, 90558.)

Jūnijā dienasgrāmatā Aspazija raksta, ka luga ir pabeigta u» viņa mazliet atpūšas.

Lugu uzved Nacionālajā teātrī 1925. gada 18. novembrī. Ruti spēlē M. Smithene, Boasu — J. Ģērmanis, Abimeleku — J. Osis. Kā atzīmē kritika, A. Mierlaukam kā reālistiskās drāmas meistaram Aspazijas liriskā dzeja uz skatuves nav īsti pa plecam, toties īpaši izdevies ir L. Liberta skatuves ietērps. Vērtējot uzvedumu, Jānis Grots

apcerē «Aspazijas jaunākais darbs uz Nacionālā teātra skatuves» raksta:

«Aspazija šoreiz ar aizturētu elpu tuvojusies tīri trauslas, dzidras un ēteriskas mīlestības problēmām, kuras nav izšķiramas ar parasto kaislību mērauklu, bet ar gluži leģendāras himnas patētiskajiem akordiem, kuri ieskanas visdziļāko dvēseles noslēpumu pasaulē. Aspazija šo pasauli izcēlusi gaismā kā jaunu, dzīvu un patiesīgu dailes reliģiju, kurā nav tukšas bravūras, dogmatiskas morāles un nekādu citu lieku piekabinājumu. Otrs spilgtākais šī darba moments ir īpatnējais uzbūves veids — dramatiskā dzeja vai, kā pati Aspazija saka. dramatiskā idille, dzimusi greznas jūdu teikas iespaidos. [..] Sim dvēseles miera un saulainības simbolam, dzejiski izcirstajam skatuves darbam Nacionālais teātris atradis ne mazāk apburošu un pacilāti spārnotu, fantastisku skatuves ietērpu. [..] (J. Grots. Kopoti raksti 6 sēj. R., 1971, 6. sēj., 62.-63. Ipp.)

Bibeles leģenda īsumā šāda: t. s. soģu laika (kas aptver laikposmu apmēram no 1200. — 1050. g. p. m. ē.) beigās jūdu apdzīvotajā Kānaānā izceļas bads, un kāds Betlēmes pilsētas iedzīvotājs Elimelehs ar sievu Noemi (Noami) pārceļas uz Moābu, kas atrodas pāri Jordānijai. Viņu dēli Mahlons un Kiljons apprecas ar moab>-tēm Orpu (Orfu) un Ruti. Elimelehs un dēli mirst, Noemi kopā ar vedeklām atgriežas Betlēmē, kur bads beidzies. Orpa svešumā nevar iedzīvoties un aiziet atpakaļ. Rute uztur sevi un vīramāti, lasīdama vārpas bagātā Boasa tīrumā, līdz Boass ierauga Ruti un iemīl to. Uzzinājusi, ka Boass ir Noemi vīra radinieks un viņam pēc jūdu likumiem (leviāta) pienākas precēt radinieka atraitni, Noemi suta Ruti kādu nakti pie Boasa. Boass ir laimīgs un, ticis galā ar cilu radinieku, kam pēc radniecības pakāpes it kā būtu lielākas tiesības uz Ruti, apprecas ar viņu.

Grāmatā «Boass un Rute» iznāk A. Gulbja apgādībā Rīgā 1925 gadā. Seit lugas teksts iespiests pēc izdevuma «Mana dzīve un darbi» 5. sēj. (R„ 1939).

Tekstā paturēta Aspazijas lietotā īpašvārdu rakstība.

Mazak pazīstamu vārdu skaidrojumi

Ābrahāms — leģendārais jūdu ciltstēvs viņu pirmdzimtenē Ūrā (Mesopotāmijā).

Arons — jūdu priesteris laikā, kad pravietis Mozus ved jūdus in «apsolīto zemi» Kānaānu. Jūdu dievs Jahve apliecina Āronu par savu izredzēto priesteri, likdams viņa spieķim uzziedēt un riest augļus

Asmavets — nāves eņģelis.

Baal-Peors — kānaāniešu un moabiešu augstākais dievs.

Ceabots — jūdu dieva Jahves apzīmējums, ar kuru tas raksturots kā kara dievs.

Delila (Dalila) — filistriešu sieviete, kura ar viltu uzzina savas

tautas lielākā ienaidnieka jūdu varoņa Simsona spēka noslēpumu.

Hagare (Hagāre) — Ābrahāma otrā sieva, kuru padzen tuksnesi galvenā sieva Sāraja, lai sodītu par lepnību.

Ijabs — Bībeles varonis, kuram dievs atņēmis visu bagātību un tuviniekus, lai pārbaudītu viņa uzticību. Ijabs vaimanā bēdās, bet dievu nenoliedz, tāpēc tiek bagātīgi atalgots.

Izraēlis — Bībelē lietots kā visu ebreju jeb jūdu cilšu apzīmējums, kuri apmēram 13. gs. p. m. ē. ieceļoja Palestlnā un aizgāja līdz tās rietumiem — Kānaānai, kur sastapa priekšā citu semītu tautu — kānaāniešus.

Jēkabs — Bībeles leģendu varonis, kurš iemīlējis bagātā Lābāna meitu Raeli (tekstā — Rāheli) un tādēļ nokalpojis septiņus gadus pie Lābāna, kurš kāzu dienā tomēr Jēkabu apmāna un apprecina ar savu vecāko un neglīto meitu Leu. Jēkabs dabū Raeles dēļ nokalpot otrus septiņus gadus.

Kaitis — pirmo cilvēku Ādama un Ievas dēls, kurš nokauj savu brāli Ābelu greizsirdībā, ka dievs noraida viņa ziedojumus, kamēr Ābela upuri tiek laipni pieņemti.

Lata sieva — kad Ābrahāma brāļadēls ar ģimeni bēg no dieva sodītās Sodomas pilsētas, dievs aizliedz viņiem skatīties atpakaļ. Lata sieva ziņkārībā paraugās un aiz šausmām pārvēršas sālsstaba.

Milkolms — kānaāniešu dievs, kuram doti cilvēku upuri.

Nebas kalns — svētkalns pie Kānaānas robežas, kur atradis nāvi jūdu pravietis Mozus.

Pašā svētki — senebreju pavasara svētki, kas notiek pilnmēness nakti un sākas ar rituāla deju.

Zidonieši (sidonieši) — feniķiešu tirdzniecības pilsētas Sidonas iedzīvotāji.

Liesma 1986

Noskannējis grāmatu un FB2 failu izveidojis Imants Ločmelis

.

- PIRMAIS CĒLIENS
- Pirmā aina
- OTRAIS CĒLIENS
- Otrā aina
- TRESAIS CĒLIENS
- Trešā aina Boasa pagalms.
- Ceturtā aina
- «BOASS UN RUTE»

BOASS UN RUTE

Drama pēc Bibeles motīviem. 3 cēlienos, 4 ainās

Personas

B o a s s — bagāts zemes īpašnieks Abimeleks — viņa namturis N o e in i — kāda jūdu atraitne

Orpa Rute moabietes, abas viņa vedeklas

Silpa — Boasa kalpoņu uzraudze Pirmā kalpone Otrā kalpone Vecākais puisis **Otrais puisis Jaunākais puisis**

Kāds dižvīrs Izraēlī — Noemi radinieks Citi izraēliešu dižvīri

Laikmets: soģu laika izbeigas. īsi priekš ķēniņu laikmeta, ilgums: viena diena no vienas novakares līdz otram vakaram.

Pirmā aina: *Boasa pļaujas lauks* Otrā aina: *Boasa mājās* Trešā aina: *Boasa mājas pagalmā* Ceturtā aina: *Pie pilsētas vārtiem*

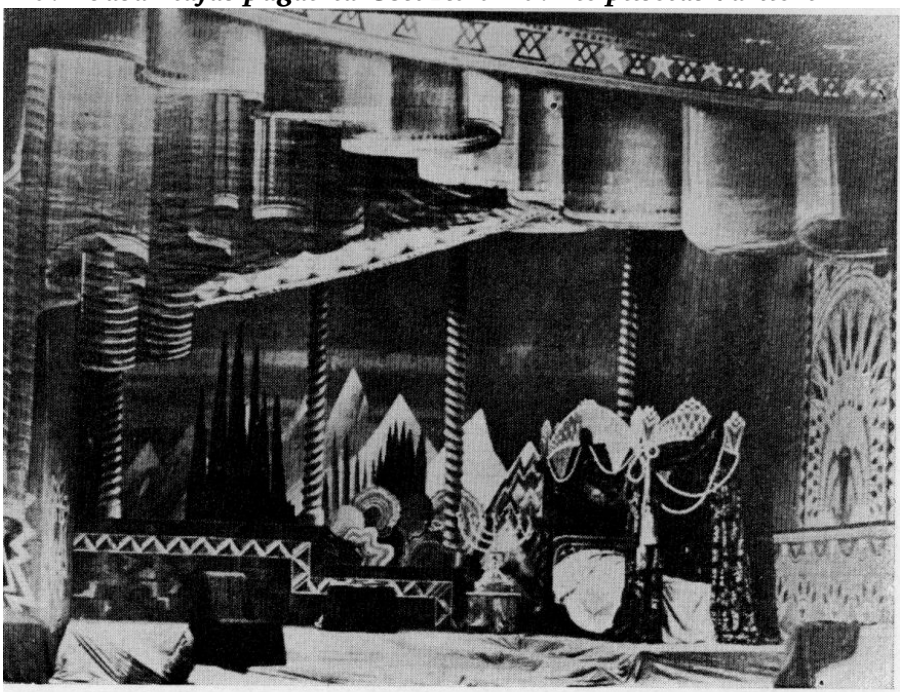

Dekorāciju mets Aspazijas lugai «Boass un Rute».

.

PIRMAIS CĒLIENS

.

Pirmā aina

Boasa kviešu lauks Betlēmes apkārtnē.

Visapkārt kviešu kūļi, gan statiņos sacelti, gan vēl zemē gu|oši, norādīdami, ka p|auja vēl pilnā gaitā. Dzirdama izkapšu trīšana un pļāvēju jautrās balsis, ļaudis paši nav redzami. Iztālēm plašā scenārijā paceļas Libanona kalna augstumi, viegli apbirdināti ar sniegu, bet nokares apaugušas ar zaļumiem un puķēm.

1. SKATS

N o e tn i, O r p a, R u t e. Visas trīs nāk, bailīgi lūkodamās apkāri Drēbes un kurpes tām apklātas putekļiem no gara ceļa. Noemi ietinu sies plašā, tumšsarkanā mētelī, zidoniešu auduma; lakats ap galvu Orpai un Rutei vieglāki uzvalki un gaišākas krāsas.

Orpa (*apstādamās*). Cik ilgi mēs vēl iesim, un kur mēs paliksim! Saule jau laižas, un uznāks drīz nakts.

Noemi. Zvaigznes mums rādīs ceļu.

Orpa. Ko tur var redzēt! Te ir tik drausmīgi šinī svešā zemē.

Noemi. Mēs nu esam nonākušas manā dzimtenē, izredzētā jūdu zemē, kuru dievs Jāve bija tēvam Ābrahāmam solijis.

Rute. Es zinu, māte, vēl itin labi, ko tu mums stāstīji par jūdu ciltstēvu Ābrahāmu: kā tas atstājis savu tēvu māju un iedzīvotu zemi un devies tālumā, sekodams tikai zvaigznēm.

Noemi. Dievs pats viņu vadīja. Tā arī viņš mūs vada.

Orpa. Kas tas par dievu, kuru neviens nav redzējis un nezina, kāds tas izskatās! Milkomu vai Baal-Peoru katrs zina, tam sejs ir kā uguns un kvēlošas rokas; viņa altāri atrodas uz Nebas kalna, un ugunī viņš parādās saviem pielūdzējiem.

Noemi. Vai tu domā, ka Jāve neparādās ugunī? Viņš

Mozum rādījās degošā krūmā! Viņš Izraēļa tautai gāja tuksnesī pa priekšu uguns stabā. Viņš ne tikvien valda pār uguni, bet pār ūdeni un zemi, un visu, kas ir. Viņš jūru atver un aizver kā durvis un pārved savus ļaudis sausām kājām pāri,

Rute *(rokas saņēmusi, apbrīnodama)*. Ak, māte, kādus skaistus, brīnišķus stāstus tu zini par savu dievu!

Orpa. Ko tagad var līdzēt stāsti!

Rute. Bet tev taču arī patika, atminies, tas stāsts par Noasa balodīti un lielajiem plūdiem! Vai toreiz nav bijis daudz drausmīgāk? Te, lūk, ir zeme un aug labība, bet tad bija visur ūdens un tikai ūdens.

Un kad Noass... Māt, tā taču to vīru sauca, kas darināja to lielo šķirstu?

Noemi. Jā, bērns, tu visu atmini.

Rute. Nu jā! Un, kad viņš no šķirsta izlaida balodīti, tad tas neatrada ne tik daudz zemes, kur kāju uzlikt, un bija tikai viena sīka baloža kājiņa.

Orpa. Balodim bija spārni, bet mēs... *(sāk šņukstēt)*. Ak, es nezinu, kur mēs paliksim! Vai nogrimsim kādā purvā, vai nikni zvēri mūs saplosīs, vai nomirsim badā.

Noemi. Meitiņ, mīļā, tev nemaz nevajadzēja nākt līdzi.

Orpa. Man šķita, ka te staigātu tie palīdzīgie gari, kurus tu sauc par eņģeļiem. Tu taču apgalvoji, ka viņi cilvēkiem rādoties un palīdzot?

Noemi. Mūsu ciltstēviem viņi patiesi ir rādījušies.

Orpa. Un mums ne! Vai viņi ir tik augsti, ka satiekas tikai ar lieliem kungiem? Un kā gan mums vajaga, lai mēs arī par tādiem tiktu?

Rute (*jautri*, *bezbēdīgi)*. To es tev varu pateikt: vajaga būt ļoti dievbijīgam, ļoti gudram un ļoti vecam! Un klāt pieder gara, balta bārda!

Orpa. Tu vari jokot, kur man sirds nav ne vietā! *(Raud diktāk.)* Ak, es vairs rītu nepiedzīvošu!

Noemi. Bērns, nejoko, tu redzi, ka Orpa raud. (*Pieiet Orpai.)* Meitiņ, neraudi! Es tev teikšu vienu vārdiņu, tas tevi atspirdzinās kā malciņš no balzama krūzītes...

Orpa. Nekas mani nevar vairs atspirdzināt.

Noemi. Klausies, Orpa, griezies atpakaļ uz savu dzimteni.

Orpa (*šņukstēdama*). Tu to saki?

Noemi. Es redzu, tu nevari te iedzīvoties.

Orpa. Te nav ne tik labi, ne tik jauki, kā tu iztēloji man priekšā. Kur te staigā eņģeļi, un kur te tek piens un medus, un kur te rokas mazgā vīnā?

Noemi. Nedusmo, meitiņ. Man tā bija daiļa, jo tā bija mana dzimtene. Es to redzēju ar atmiņu acīm.

Orpa. Ari es redzu savu dzimteni...

Noemi. Ej pasteidzies! Atgriezies uz savu palmu pil sētu pie Nebas kalna altāriem.

Orpa (*vilcinādamās*). Vai es lai eju viena?

Noemi. Ceļu tu zināsi.

Rute. Tu tecēsi daudz vieglāk, kad būsi no kurpēm izmetusi ārā akmeņus, kas tevi graužot.

Orpa. Rute, vai tu nenāksi līdz? Mēs abas esam vienas zemes.

Noemi (*nopūzdamās*). Arī es tev saku, Rute: ejiet abas atpakaļ un atstājiet mani vienu še kā vecu ciedru, kas ar saknēm sīksti ieaugusi

dzimtā zemē un ir par vecu, lai citur augtu.

Rute. Nē, māt! Kur tu iesi, tur arī es iešu, un, kur tu paliksi, tur arī es palikšu. Tavs dievs ir arī mans dievs, un, kur tu mirsi, tur arī es miršu un tur, es gribu, lai mani aprok.

Noemi *(apkampj viņu raudādama)*. Lai Jāves svētība pār tevi, mans bērns! Viņš man tevi ir devis manu abu dēlu vietā.

Orpa. Es redzu, jūs abas saderat kopā; es griezīšos atpakaļ.

Noemi. Ej, mana meita! Lai tevi vada tavs dievs.

Rute *(viņu apkampj)*. Man tevis žēl atstāt, Orpa, bet ej! Tu te laimīga nekļūsi.

Noemi. Mēs tevi pavadīsim, kamēr uzej uz iemītām pēdām.

Orpa. Tās es drīz atradīšu. *(Noiet visas.)*

2. SKATS

P i r m ā un otrā pļāvēja, atskrējušas no citiem pļāvējiem šurpu, skatās ziņkārīgi paka] aizgājējām.

Pirmā. Skat, skat, tur viņas aiziet! Vai varēji saredzēt, kādas viņas izskatās?

Otrā. Likās, pēc apģērba tās bija svešnieces. Tā viena bija vecāka, tās divas jaunas. Jau labu brīdi es redzu viņas te staigājam. Tās skatās apkārt, it kā ko meklētu.

Pirmā. Kaimiņu pļāvēji stāsta, ka viņas jau kopš agra rīta redzētas pa laukiem staigājam.

Otrā. Pa pļaujas laiku allaž tādi apkārtstaiguļi uzklīst. Ubagiem taču tiesības pa novāktiem laukiem lasīt vārpas.

Pirmā. Cik es varēju saredzēt, tad viņas kā ubadzes gan neizskatījās, bet drīzāk kā dižciltnieces.

Otrā. Jā, tā viena, jaunākā, bija arī ļoti skaista.

Pirmā. Kad tikai tās nav filistietes un nenāk mums atvilt mūsu vīriešus kā Delila Simsonu!

3. SKATS

Tās pašas un Silpa.

S i l p a (*vecāka sieva, vairāk uzraudze nekā kalpone. Viņu nak no pļāvēju puses)*. Ko jūs še darāt? Kāpēc esat aizskrējušas prom no darba? Grābekļi vien palikuši zemē nomesti; vai tie paši grābsies?

Pirmā. Mēs ieraudzījām divas svešnieces un gribējām zināt, ko viņas te meklē.

Silpa. Vai jūsu uzdevums ir izlūkot katru svešnieku, kas pa ceļu iet garām? Jūs, palaidnes, gribat tikai apkārt skraidīt un lēkāt. Tas

jums labāk tīk nekā strādāt.

Otrā (*viņu apķērusi ap viduci, griež riņķi).* Tev jau arī, mīļā Silpa, ja tu jau nebūtu par vecu!

Silpa. Ak jūs tādas! Nebēdnes!

Otrā. Nu, nebaries, Silpa, lai baras Abimeleks; neatņem viņam bārienu.

Silpa. Gan viņš drīz ieradīsies, tad jūs gan redzēsiet! *(Smejas.)*

Pirmā (*atkal lūkodamās pēc svešniecēm)*. Skatiet, skatiet — nu viņas griežas atpakaļ! Viņas neiet pa ceļu, bet nāk taisni pa lauku šurpu. Ko tu saki, Silpa, kas viņas tādas varētu būt?

Silpa. Jā, nu es arī redzu.

Pirmā. Tagad viņas ir tikai divas. Pirmāk bija trīs.

Silpa *(vērodama)*. Un tā viena — jaunā —, ak kungs Cebaot, kas par meitu! Viņa liek roku pie acīm un skalās uz sauli — kādas rokas! Kā divas Sabaša maizītes, noliktas svētā vietā pa Pašā svētkiem!

Pirmā. Tad tā nav nekāda strādniece! Mūsu rokas ir sastrādātas no pļaujas.

Silpa. Un skatiet vēl, kas viņai par matiem! Kādas bizes! Melnas un spīdīgas tās vijas ap kaklu kā čūskas ap Ārona zizli!

Otrā. Nesaki to tik skaļi, ka neizdzird mūsu puisi. Tie ari skries skatīties un metis darbu.

Silpa. Vai nu jums darbs rūp! Bet ejiet vien, es pati iešu saņemt svešnieces.

Otrā. Mēs ejam. Bet nesaki tikai puišiem! *(Abos tūļādamās noiet.)*

Silpa *(iet svešniecēm pretī)*.

4. SKATS

Silpa, Noemi, Rute.

Silpa *(iet svešniecēm preti vērodama. Pēkšņi apstājas)*. Ko es redzu? It kā pazīstama, bet kur es to esmu redzējusi? Ak, mana vecā galva!

Noemi *(ieskatās, ari pazīst)*. Tu! Silpa!

Silpa. Ak kungs Cebaot! Tu būtu ... ?

Noemi. Es tā esmu, es, Noemi.

Silpa. Ak kungs! Noemi, skaistā Noemi, kā toreiz visi tevi sauca. Kā es tevi gandrīz negribēju pazīt!

Noemi. Bet es tevi tūlīt pazinu. Tu esi tā pati Silpa, tā pati krietnā, labā sirds, uz kuru visi varēja paļauties.

Silpa. Un tās pašas kājas, līkas kā Sabaša lukturi, — ka es pati uz tām nevaru palaisties. Tu redzi, man nebija ko zaudēt, bet tu esi pārvērtusies. Toreiz tavi vecāki tev deva vārdu «Noemi-Līksmīte» un tavs vīrs tevi sauca par «Saldīti».

Noemi. Bet tagad sauc mani labāk par «Māru-Rūg-tcni». Gadi ir

gājuši pār mani pāri kā kūlēji ar cietiem spriguļiem.

Silpa. Desmit gadu gan ir labs laiks, kopš tu ar visu ģimeni izceļoji.

Noemi. Tu zini, ka toreiz uznāca briesmīgs bads un daudzi izgāja no zemes, lai citiem paliktu ko ēst. Tu, labā, mums gan gribēji palīdzēt, bet tu pati ar mokām vilki dzīvību.

Silpa. Jā, mūsu izslavētā zeme, kur piens un medus tek, bija no sausuma tā izdegusi, it kā pats eņģelis Asmavets ar saviem melnajiem spārniem būtu tai pār laidies pāri un katru zālīti nosvilinājis. Tev arī toreiz, cik atminos, bija tīrums?

Noemi. To mēs atstājām klaidā.

Silpa. Tas kungs bija tevi svētījis arī ar diviem dēliem.

Noemi. Jā, tie kā jauni putni ligzdā kāroja pēc maizes. Tādēļ mēs visi aizgājām. Nebija jau viegli atstāt dzimto zemi un māju un visu apkārt.

Silpa. Un vai svešumā atradi, ko te zaudēji?

Noemi. Tas kungs man daudz bija devis, viņš man ari daudz ņēma; viņa vārds lai ir slavēts.

Silpa. Bet svešā zemē tev trūka mūsu dieva. Tur kalpo svešiem dieviem.

Noem i. Mūsu dievs ir visur.

Silpa. Bet tev nebija svētnīcas, un, kad nāca svētais Sabašs, tev nebija, kas sveces iededzina?

Noemi. Dievs pats tās iededza. Vai tad viņa zvaigznes pie debesim nav kā neskaitāmas Sabaša svecītes?

Silpa. Tu viena gan tā varēji iedomāties, bet kur tad bija tie citi lūdzēji?

Noemi. Man tā vien likās, ka koki, kas ap mani vējā klanījās, visi būtu pātaru skaitītāji. Un es un mans vīrs, un dēli jau arī bijām vairāki.

Silpa. Bet kur tad tavs vīrs? Tavi dēli? Mājās tu esi pārnākusi bez tiem?

Noemi (*vilcinādamās, smagi)*. Tas kungs ir mani smagi piemeklējis: uznāca ļauna sērga, paņēma manus mīlos vienu pēc otra īsā laikā. Esmu palikusi kā koks, kam visi zari nocirsti.

Silpa. Tas kungs ir liels! Viņš tevi, Noemi, piemeklējis par taviem grēkiem. Jūs bēdzāt no bada un uzkritāt sērgām. Bet kas tā par svešu meitu tev līdzās?

Noemi. Nav man sveša; tā mana vedekla Rute, mana mirušā dēla Mahlona sieva.

Silpa. Sieva! Ak tu brīnums! Es viņu noturēju par gluži jaunu meiteni.

Noemi. Tā viņa īsteni arī ir. Mans dēls Mahlons ātrāk dabūja iekāpt kapā nekā kāzu gultā. Tas notika pašā kāzu dienā. Vīns palika

neizdzerts, brūtes pāris kviešu graudiem neapbārstīts! Viņa valkā arī, kā tu redzi, savus garos matus.

Silpa. Jā, jā! Es jau viņas skaistumu redzēju iztālēm. Retu puķi tu esi pārnesusi Izraēlī, Noemi. Ko tu no sava skaistuma esi zaudējusi, tas te uzplaukst divkārt. Tāda zieda nav pat uz Libanona augstumiem.

Noemi. Viņu viņas zemē arī dēvēja par Moaba Rozi. To jau nozīmē viņas vārds «Rute».

Silpa *(aicina Rūti, kas kautri notālēm stāv)*. Nāc šurp, mans bērns, ļauj aptaustīt tavu matu zīdu.

Rute *tuvojas)*. Es tev pateicos par taviem laipniem vārdiem!

Silpa (*satver rokā viņas matus)*. Kādu bagātību jūs te abas līdzi nēsājat!

Noemi. Ar to bagātību mums nav ko paēst. Kā redzi, esam ubadzes un lasām vārpas pa citu tīrumiem.

Silpa. Ak tu dieviņ! Un jums tiešām nav nekā? Vai jūs pie Boasa esat nākušas?

Noemi. Mēs nezinām, kam šis labības lauks pieder.

Silpa. Kam gan citam kā krietnajam Boasain! Tas ir labs kungs un bīstas dievu. Viņš jums savā tīrumā vārpas lasīt neliegs.

Noemi. Slavēts lai ir dievs! Boass bija manam vīram rada. Lai dievs viņu svētī un viņa bērnus!

Silpa. Viņš vēl ir puisī, kaut gan jau labi gados. Dzīvo viens ar savu nama pārlūku, kurš ari tāds pats padzīvojis puisis, nedaudz par viņu vecāks. Tas gan tāds nepatīkams, ērkšķīgs vecis, ber vārdus kā zirņus no poda; neliecieties no tā iebaidīties, viņš jums nekā nevar padarīt, ja kungs nepielaiž. (*Skatās apkārt.)* Tur jau redzu viņu arī nākam. Ap šo laiku viņš ļaudīm iznes uz lauka ēst.

Rute. Vai, māte! Kur mēs no viņa paslēpsimies!

Silpa. Paejiet vien drusku sāņus, lai viņš tūdaļ jūs nepamana. Boass arī mēdz ap šo laiku atnākt uz lauku; tad būs labi.

Noemi un Rute noiet drusku sāņus.

5. SKATS

Noemi, Rute, Silpa, A b i rn e 1 e k s.

A b i rn e l e k s (*neliela auguma, ap gadu piecdesmit: asas kustības, iet sagubis, isredzigs, ērkšķaina valoda. Afes saiņus ar ēdienu, noliek tos zemē, izklāj autu, zem sevis bubinādams)*. Karsta diena, tek sviedri, it kā būtu izkūlis riju. (*Paceļ acis, ierauga Silpu.)* Skat, skat, ēdēja jau vietā! Pie mielasta nav ne ar stabulīti jāsauc, bet pie darba ar kruķi jāstuinj un jāvelk.

Silpa. Nu, nu, nu!

Abimeleks. Ko ļaudis? Lauks nopļauts? Vai jurns mute vien priekš

ēšanas un roku priekš darba nav?

Silpa. Mums mute priekš ēšanas, bet tev mutē mēle pļauj kā izkapts.

Abimeleks. Bet tev mutē zobu vietā ir asmeņi un dzerokļu vietā dunci. Būtu tos labāk izlietojusi pret pļāvējiem, ar tiem tu apejies mīksti, bet man tu brūc virsū.

Silpa. Vai es tev virsū brūku? Vai ne tu man?

Abimeleks. Ļaunu sievu ieraudzīt vien jau ir tikpat kā sastapt uz lauka lāču māti, kurai nolaupīti bērni.

Silpa. Kas tev ko ir nolaupījis?

Abimeleks *(pa tam apkārt lūkodamies, ierauga Noemi ar Ruti)*. Ak debess! Kas tad tas? Viena sieva! Un vēl — vēl viena sieva! Kas te ir noticis? Silpa, kas tās par svešām sievām? Ko viņas te nāk?

Silpa. Nu, neaizkliedz jau tūlīt kā dzeguze pavasarī, uzklausies jel drusku!

Noemi *(tuvodamās)*. Dievs lai ir ar tevi! Tā kunga roka ir svētījusi šo lauku, neliedz tad arī mums, ko tu putniem gaisā nevari liegt — ka tam neatkristu kāds graudiņš.

Silpa *(iesāņus)*. Skopuli jau pazīst pat putns gaisā.

Abimeleks *(uzkliedz)*. Laupīt jūs esat nākušas! Kunga mantu zagt! Klaidones jūs esat! *(Uz viņa kliedzieniem sanāk pļāvēji, puiši un meitas.)*

6. SKATS

Tie paši un pļāvēji.

Pirmais puisis *(ironiski)*. Te nu bija! Mēs nevaram sagaidīt, ka mums ēst dod, esam strādājuši, ka muguras līkas tiek, bet mūsu uzraugs, lūk, ko dara, tērzē ar sievietēm!

Otrs. Kas to būtu iedomājies no Abimeleka vecuma dienās!

Abimeleks *(uz pļāvējiem)*. Visi jūs esat tikai sliņķi un palaidņi. Dieva gaišu dienu jūs zogat! Neķītras valodas vedat! Nekad nav labi, ka sievas un vīri strādā kopā, to jau es kungam esmu teicis.

Pirmā kalpo n e. Ko mēs tev darām! Tu jau pats ved jaukas runas ar sievietēm! Mēs tās nemaz nepazīstam.

Otrā kalpone. Vai mums laiks apkārt skatīties! Neesam ne acis pacēlušas no darba.

Abimeleks *(uz svešniecēm*). Dzirdiet! Neviens jūs nepazīst, kas jūs tādas esat; taisāties, ka tiekat projām!

Noemi. Kungs, mēs esam nabaga vārpu lasītājas un vairāk nekārojam kā to tiesu, kas piekrīt katram ubagam: uzlasīt atkritušās vārpas 110 nokoptā lauka.

Abimeleks. Vai lauks ir nokopts, ko? Vai neguļ vē! visapkārt kūļi? Vai nestrādā pļāvēji?

Otrā kalpone *(klusi uz pirmo)*. Dzirdi, ubadze, bez pūrn, tādu neviens neprecēs, lai diezin cik skaista!

Abimeleks *(uz ļaudīm)*. Un jūs, ko skatāties, acis un mutes iepletuši? Vai ubadzes neesat redzējuši? Sēstiet tūlīt pie ēdiena, lai līdz tumsai vēl varētu pastrādāt! Pats darba laiks, labība birst uz kakla!

Pirmais puisis. Pats pļāpā, mums neļauj!

Kalpones (*izklāj pa tam autu plaši uz zemi un izliek traukus un atnesto ēdienu. Tad puiši un meitas nosēžas apkārt zemē un sāk maizi griezt)*.

7. SKATS

Tie paši un Boass.

Boass ap četrdesmit piecu gadu, drusku nosirmojis, liels no auguma un plecīgs, kustībās tūļīgs, seja smalkiem pantiem, apdvesta ar vieglu melanholiju un rezignējoša. Viņš smaida bieži ar sērīgu smaidu.

Abimeleks *(viņu ieraudzījis nākam, elsdams pūzdams skrej pretī un velk aiz rokas šurp)*. Nāc, Boas, nāc! Skčiics pats, kas te notiek! Mēs tiekam aplaupīti un izmantoti!

Poass *(lēni, paliek stāvot)*. Neuzbudinies, Abimelek, kas tad ir noticis? Es nekā neredzu.

Abimeleks. Tu nekā neredzi! Kā tev klātos, ja manis nebūtu!

Noemi *(tuvojas Boasam un lokās zemu viņa priekšā)*. Esi sveicināts, kungs! Lai ilgs mūžs tev pa labo un manta un gods pa kreiso roku!

Boass. Esi sveicināta Izraēlī! Jūs esat divas?

Noemi. Jā, kungs. Es vedu līdz arī savu vedeklu. *(Aiziet pie Rutes, kura kautrīgi stāv attālus.)*

Abimeleks. Nerunā, Boas, ar tām! Labāk nemaz neskaties turp! Viņu valodas gan līp no medus, bet septiņi ļaunumi iemīt viņu sirdī.

Boass. Ko gan viņas nodarījušas?

Abimeleks. Viņas klaido apkārt un paved arī pļāvējus; tie nestrādā un aizmirst visas labas mācības, ko es tiem ik dienas dodu.

Silpa. Kādas ir tavas labās mācības? Lai mēs šis nabaga ceļinieces, izsalkušas un nokusušas, dzenam projām!

Boass. Nesirdies, Silpa, Abimeleks nav tik ļauns, viņš grib jums labu pēc sava prāta.

Silpa. Kāds ir viņa labais prāts! Kā etiķis zobiem un kā dūmi acīm!

Noemi (*pieved Boasam Ruti)*. Te ir mana vedekla, kungs, kas nākusi man līdz. Viņa ir pazemīga, kungs, kā upīte, kas netek pret kalnu, bet uz leju. (*Uz Ruti.)* Lokies, mana meita, tā kunga priekšā, jo tu viņa acīs esi žēlastību atradusi.

Rute *(grib nokrist Boasa priekšā ceļos, bet viņš to satver aiz rokas un*

paceļ).

Boass. Kā tevi sauc, mans bērns?

Rute. Rute.

Noemi. Moabā tas nozīmē tik daudz kā «Roze».

Abimeleks. Dzirdi, dzirdi, rnoabietes! Tā ir tā cilts, kas nāk pie mums uz ašiem kamieļiem un nolaupa mūsu ganāmos pulkus.

Silpa. Kur tu redzi tos kamieļus! Vai tik pats tāds neesi. *(Uz Boasu.)* Viņas, kungs, ir kājām tālu ceļu nākušas, un viņu papēži ir no akmeņiem un ērkšķiem saplosīti. Tā vecākā, kungs, saucas Noemi un ir mana sena paziņa.

Noemi. Es, kungs, esmu jūsu cilts un Jūdā dzimusi. Bada laikos es ar viru un dēliem izceļoju uz moabrtu zemi. Tur mani dēli apņēma rnoabietes.

Boass (*paklusi, rezignēts).* Un Rute ir tava dēla sieva.

Silpa *(starpā).* Tas jau sen ir miris!

Noemi. Nāve, kungs, man nolaupīja vīru un dēlus; es tagad atgriežos atpakaļ dzimtenē.

Boass *(uz Ruti).* Bet tu, Rute, esi nākusi līdzi? Kas tevi spieda atstāt savu dzimteni?

Rute. Zvaigznes, kungs.

Abimeleks. Nesauc nu zvaigznes palīgā pie melošanas!

B o a s s. Paliec jel klusu, Abimelek, tu viņu izbiedē! Vai neredzi, ka viņas skropstas mirdz asaru sudrabā. *(Uz Ruti.)* Nebīsties, mans bērns, tu gan esi piekususi un izsalkusi no garā ceļa?

Noemi. Tavi laipni vārdi, kungs, mums dvēseli spirdzina vairāk nekā vīns.

Boass. Sēstiet abas pie manu ļaužu mielasta un baudiet līdzi un spirdziniet savu sirdi!

Noemi. Lai dieva svētība pār tevi, kungs! Bagāts vīrs ar krietnu sirdi ir zelta gredzens ar dārgu pērli,

Boass *(uz pļāvējiem).* Jūs, ļaudis, sēdiet ciešāk kopā un dodiet viesēm telpas, kur apsēsties jūsu vidū, un uzņemiet viņas ar devīgām rokām un laipnām acīm.

Silpa. Labāk sauss maizes rieciens ar laipnību nekā barots vērsis ar naidu! Sēdīsim, Noemi, mēs abas vienkopu; lai jaunie iepazīstas savā starpā.

Jaunākais puisis *(atvirzīdamies dod vietu).* Lai sēd viņa te.

Otrais. Nē, labāk te. Te ir mīkstāka zāle.

Jaunākais *(tāpat).* Es paklāšu savu segu!

Vecākais *(māj pie sevis).* Te jau arī ir telpas diezgan.

Boass. Sniedziet viņai arī no savas maizes un dodiet baudīt no vīna.

Otrais. Mums maizes gana; lai tik ēd vien!

Jaunākais. Man šodien nemaz ēst negribas; lai ņem manu maizi

visu!

Vecākais. Kas nu šim, ka ēst negribas? Citām reizēm rij kā vilks.

Visi *(griež maizi un krauj Rutei lielu kaudzi priekšā; tāpat ari gaļas kumosus)*.

Kalpones *(pa tam atvirzījušās iesāņus, savā starp i sačukstas un allaž skatās uz Ruti)*.

Pirmā *(čukstoši)*. Redzi, redzi, kas notiek!

Otrā. Filistiete, es saku, filistiete!

Abimeleks. Boas, Boas! Tu vairs nenoģied, ko tu dari! Tu šīm moabitu klaidonēm liec sniegt vīnu un maizi! Vai tu nezini, ka taisni moabiti bija tie, kas Izraēļa bērniem nenāca pretī ar sāli un maizi, kad tie bija izgājuši no tuksneša?

Boass *(mierinādams)*. Lai nu paliek, draugs! Nedomāsim vairs pie tuksneša, kur mums apkārt lauki pilni ar labību. Tas kungs mums ir bagātīgi devis, lai mēs dotu ari citiem, kam nekā nava. Iesim labāk aplūkosim šās dienas pļāvumu un ļausim viņām apēst to bada kumosu. *(Abi attālinās, bet paliek redzami nelielā atstatumā.)*

Jaunakais puisis (*noskatīdamies, kā Rute maizi lauž)*. Kas tev par smalkiem pirkstiņiem, kad tu maizi lauz! Tīri kā kviešu stiebri! Ko tad ar tādiem var saņemt, ko paēst! Tic nemaz nav pirksti, tie ir pirkstu smiekliņi! Hi-hi-hi! *(Pats smejas gardi.)*

Rute *(atrauj bailīgi pirkstus un lūko tos piedurknē paslēpt)*.

Otrais. Ko tu viņu aizbaidi un neļauj iebaudīt! Vai neredzi, kādi viņai bāli vaigi kā Libanona sniegi? še, Rute, — tā taču tevi sauc — še, dzer no mana kausa virtu, tas atrietinās asinis tev dzīslās.

Jaunākais. Varbūt tev salst? Es apsegšu tev uz pleciem savu svārku. *(Aši novelk svārku un uzklāj Rutei.)*

Rute *(paklusi, kautrīgi)*. Jūs visi esat tik laipni pret mani, svešinieci, es nepazīstu jūsu ierašas un nezinu, kā jums pateikties.

Vecākais. Dzer vien, dzer, būs jau labi!

Silpa *(kura pa to starpu runājas ar Noemi, paveras uz ļaudīm)*. Tā ir brangi, bērni, ka jūs savā starpā jau satiekat. Redzi, Rute, kā Izraēļa ļaudis tevi cieni, esi vien droša un baudi arī no vīna.

Rute *(pieliek kausu pie lūpām)*. Ak jā, te ir tik labi ļaudis.

Jaunākais (*pieliecis galvu, skatās, kā Rute dzer)*. Acis arī tev tādas zilas garajās skropstās kā rudzu puķes kviešos.

Otrais. Ko tu viņu atkal sabiedē.

Jaunākais. Nu, nu! Es jau negribēju teikt nekā ļauna, es jau tik tā — tepat jau arī rudzu puķes aug...

Otrais. Kas viņai rudzu puķe! Dzirdēji, viņa ir roze,

Moaba roze!

Vecākais. Lai nu puķes vai rozes, ļaujiet viņai lāču paēst! Arī puķēm vajag barības, tās dzer rasas vīnu un ēd saules medu, un melnā zeme ir saknei maize.

Silpa *(uz kalponēm)*. Ko tad jūs vien visu laiku klusāt, ka nesakāt svešajām ne laipna vārda.

Pirmā kalpone. Kas mūsu vārdi! Puiši jau prot daudz jaukākas valodas. Tam tur tīri vai Ārona mēle.

Otrā kalpone. Es viņai došu savu lakatu, uz galvu ko segt, viņa tāda ierāvusies sēd, varbūt salst. Pie moabi-tiem jau zeme esot siltāka. *(Steidzīgi pieiet Rutei un aptin 'lakatu ap galvu, tā ka pat acis aizsedz, slēpdama pēdējās skaistumu.)*

Pirmā kalpone. Tad gan derētu viņai iet atpakaļ. *(Uz Ruti.)* Vai zini, svešā, te drīz būs lauki nokopti un uznāks rudens, un sāks aukstie vēji pūst, tad tev būs grūti te padzīvot.

Otrā kalpone. Te tāds aukstums uznāks, ka tu nemaz nevari iedomāties! Un vējš pūtīs tik asi, tik asi, ka tu ar savam plānajām drēbītēm nevarēsi nekur patverties un nosalsi kā taurenītis pirmajā sniegā.

Silpa. Ko nu mels! Tāds vējš pūš tik tev no lūpām, un tāds aukstums mīt tev tikai sirdi!

Boass un Abimeleks, laukus apskatījuši, atkal tuvojas. Ļaudis pieceļas no mielasta, puiši skatās pēc saviem darba rīkiem, un meitas sāk sakravāt traukus un ēdiena atliekas atpakaļ grozā.

Noemi (*tāpat piecēlusies līdz ar Ruti. Pēdējā satin un noliek kalpones doto lakatiņu un noņem no pleciem uzsegto svārku)*. Lai dievs tevi mielo, kungs, kā tu mūs esi pamielojis, un lai atdod to tev desmitkārt. Lai tavi šķūņi briest un tavi apcirkņi pildās!

Boass. Veselas ēdušas! Dievs lai ar jums!

Abimeleks. Bet nu jau pietiek un gana! Nu jūs paēdušas un padzērušas variet atkal ceļā doties. (*Pieiet pie ļaudīm rīkodams.)*

Boass. Palieciet vien vēl manā laukā un salasiet sev visas vārpas, kas pļāvējiem palikušas pāri.

Abimeleks *(uz ļaudīm)*. Sis gabals nu ir nopļauts, nāciet nu un novāciet vēl to mazo kviešu stūrīti pie mājām, pirms vēl saule nav aiz kalna. *(Uz Boasu pavēries.)* Iesim nu visi.

Boass *(grozās un tūļojas, paiet gabaliņu, apstājas un skalās atpakaļ uz Ruti)*.

Abimeleks. Nāc, Boas, iesim mēs uz mājām. Vakara vēsums nedara tev labi. Iekodīsies tev kaklā un smacinās tavu balsi, ka tā neskanēs vairs skāņi tā kunga slavas dziesmās. Es jau eju. (*Viņš dodas uz priekšu, bet kalpones to apstāj un, liekas, kaut ko stāsta par Ruti, allaž uz viņu paskatīdamās.)*

Boass *(uz puišiem, kad tie ar izkaptīm pār plecu iet viņam garām, paklusu)*. Dzirdiet, puisi! Izvelciet nu vēl no kūļiem vārpas un pakaisiet tāpat uz lauka, it kā būtu pabirušas. Būs svešajām vairāk ko salasīt un nākošām dienām barības. Bet tikai aši. ka neredz.

Otrais puisis *(klusu)*. Brangi, kungs! To var.

Jaunākais. Es izdarīšu aši. (*Aizskrej, izrauj no kūļiem vārpas un kaisa apkārt, tā ka Noemi, sarunās no-grimusi ar Silpu, to nemana. Ari Rute nekā neredz un skalās sēri tālumā.)*

Silpa *(uz Noemi)*. Paklausi vien manam padomam, tu redzēsi, ka izdosies labi. Boasatn ir mīksta sirds, un, kā redzams, tas meitēns viņam stipri iekritis acīs. Būtu tīri brangi, ja izdotos. Viņš jau ari ir tev rada, un pēc veca likuma tam būtu viņa jāprec.

Noerrii. Lai tā notiktu! Es jau arī biju par to iedomājusies.

Abimeleks. Kur nu paliekat? Tiklīdz acis novērš, atkal izklīduši! Zirgam der pātaga, ēzelim iemaukti, bet ko lai izdara ar sliņķiem!

Silpa. Ejam jau, ejam! (*Atpakaļ uz Noemi.)* Tā paliek. Lai dievs jūs vada un lai pašķir, ka atkal satiekamies!

Abimeleks (*satver Boasu aiz rokas un velk līdzi)*. Nāc, Boas, nāc! Nenokavēsim svēto lūgšanas stundu!

Boass (*nopūšas, atskatas velreiz un ļaujas lēni aizvesties)*.

Visi noiet, Noemi un Rute paliek vienas pašas uz lauka.

Jaunākais puisis (*atskrej viens pats atpakaļ un nomet pie kājām labības kūlīti)*. Se, te būs vēl viens vārpu kūlītis! (*Stostīdamies.)* Un — tur starp vārpām — būs arī viena maza, zila — rudzu puķe. Neņem ļaunā! To jau es nezīmēju uz tevi, tā ir tikai — mana sirds! *(Aizskrien kaunēdamies.)*

8. SKATS

Noemi, Rute vienas pašas.

Saule patlaban laižas un apspīd uz brīdi rožainiem uguņiem Liba-nona sniegoto virsotni.

Noemi *(vārpas uzlasīdama)*. Redzi, cik lāga ļaudis, nu mums vārpu papilnam.

Rute. Vai, māte, nu mēs paliekam gluži vienas. Noemi. Dievs ir visur pie mums.

Rute. Bet mēs esam uz klaja lauka, un nav mums nekur pajumta.

Noemi. Kas zirņu ziedu liek zem jumta, kas kurmim taisa telti!

Rute. Zirnim pākste ir jumts, un kurmis ielien alā. Bet, kad te sāks pūst tie aukstie vēji, par kuriem jūdu meitenes runāja, kur tad mēs paliksim ar savām plānajām drēbēm!

Noemi. Tas pats, kas kukainim noada raibus cimdus, gādās arī par mums. Arī ūdens vēl dzīvo zem ledus.

Rute. Ak, es nezinu — bet pār mani ir nākušas tādas tiīsas un bailes ...

Noemi. No kura laika? Tu taču biji mana drosmes pilnā meita!

Rute. Tas bija pirmīt uz lauka, kad viņi atnāca...

Noemi. Tu sabijies no tā veča bargās valodas.

Rute. Es to nemaz nedzirdēju.

Noemi. Bet tu taču dzirdēji laipnos vārdus, kurus pats kungs tev teica?

Rute. Ak jā, tie bija laipni. Un man šķita, ka tie vārdi, kurus viņš neteica, bija vēl laipnāki...

Noemi. Un vai redzēji, kā viņš tevi uzskatīja?

Rute. Neredzēju: saule man spīdēja acīs...

Noemi. Saule bija tev aiz muguras.

Rute. Man likās, ka tā būtu man priekšā...

Noemi. Redzi nu, ka nav jābīstas un ka dievs visu vada uz labu.

Rute. Māte, vai tu neteici, ka arī vēl tagad staigājot
eņģeļi apkārt?

Noemi. Zināms, bērns, vai tu kādu redzēji?

Rute. Redzēt gan neredzēju, bet man likās, ka kāds būtu garām gājis un mani viegli aizskāris ar spārna galu...

Noemi. Arī man tā likās. Eņģeļi man arī deva padomu, kā mums tikt pie pajumta un maizes.

Rute. Ak, cik viņi ir labi!

Noemi. Un vai zini, ko tie lika? Tie lika, lai tu noietu pie laipnā kunga Boasa.

Rute *(izbrīnījusies)*. Es, māte, pie Boasa? Vai eņģeļi tev tādu padomu deva?

Noemi. Tie man to iedvesa sirdī. Arī Silpa teica to pašu.

Rute. Ko lai es labajam kungam saku?

Noemi. Nekas tev nav jāsaka. Tev tikai jāielien klusi viņa kambarī, ka neviens tevis nemana.

Rute *(brīnās vēl vairāk)*. Viņa kambarī? Ko lai es tur daru?

Noemi. Klusi tu ieliecies viņa gultā viņam pie kājām un saki: «Kungs, es esmu pie tevis atnākusi, dari ar savu kalponi, kā tev tīk.»

Rute (*izbijusies*). Māte, māte! Es tevis nemaz nesaprotu!

Noemi. Tas būs tāpat kā toreiz, kad es tevi iesvaidīju ar tavu līgavaini Mahlonu jūsu kāzu naktī.

Rute. Jā. Tu mani svaidīji ar dārgu elju un nardēm.

Noemi. Gluži tāpat tu iesi pie Boasa. Pēc mūsu likuma viņš tagad ir tavs līgavainis. Mums, jūdiem, ir likums «levirāts», ka pēc vīra nāves atraitni prec, kas ģintī tuvāks, un tāds ir Boass, mana vīra radinieks.

Rute. Bet Mahlons bija pēkšņi saslimis. Viņš mani sērīgi uzskatīja, kad es līgavas plīvuros viņa priekšā stāvēju, un sacīja: «Man jāiet, kad tas kungs mani sauc. Paliec mūžīga līgava, Rute.»

Noemi. Tas kungs tagad lemj citādi un vadīs tevi citu ceļu. Taisies vien, mans bērns, es tevi novedīšu iīdz Boasa mājai un palikšu ārpusē. Tu iesi iekšā viena pati.

Rute. Bet ko man iesākt, es jau tagad drebu.

Noemi. Dievs tevi stiprinās.

Rute. Kā lai es vārtus veru? Un kad tie iečīkstēsies?

Noemi. Vai tu esi kāda bagātniece, kas plaši ver vārtus un brauc iekšā ar zirgiem!

Rute. Bet ja Boasam ir pagalmā kādi putni, varbūt zosis — un tās sāks klaigāt?

Noemi. Vai tu ej ar pilnu klēpi graudu! Putni arī zina. kam kaut kas ir, kam nav.

Rute. Bet ja nu gadās taisni tas niknais sulainis?

Noemi. Kur niknais sulainis, tur nav tālu arī laipnais kungs.

Rute. Ak, māt, ak, māt, man no viņa vēl vairāk bail. *(Apskauj kaunīgi māli.)*

N o e m i. No kā?

R u t e. No kunga paša ...

Noemi. Nu tu esi palikusi par mazu muļķa meitenīti, mana drošsirdīgā Rute. Bet nu iesim. Metas tumšs. *(Ved viņu aiz rokas.)*

Rute *(tikko sper soli, iekliedzas, atlec)*.

Noemi. Kas tur notika? Vai tevi kājā kas dzēla?

Rute. Vai, saminu! *(Pieliecas un pacel ko no zemes.)*

Noemi. Kas tas ir? *(Apskatās.)* Nelga, kliedz par niekiem! Samini vienu zilu rudzu puķīti! Iesim!

Priekškars.

OTRAIS CĒLIENS

.

Otrā aina

Boasa guļamā istaba.

Laiks: vakars un nakts.

Istaba črta un bagātīgi ierīkota austrumnieku veidā — ar segām un aizkariem, smagās, tumšās krāsās un neuzkrītoši. Kreiso pusi dibenā ieņem plata gulta uz paaugstinājuma. Gultai apkārt aizkars purpura krāsā ar zelta šņorēm uri pušķiem. Labajā pusē dibenā plašs, verandai līdzīgs logs, bez stikla, ar segu aizdarāms. Šimbrīžam tas vēl plaši stav vaļā un dod izskatu uz Libanona kalnu, aiz kura nupat noriet saule. Arī pie loga ved kapenes uz augšu. Starp logu un gultu mazs galdiņš, uz kura atrodas septiņžuburu lukturis un svētie raksti.

1. SKATS

Boass, Abimeleks.

Boass *(lēni pa istabu apkārt virzīdamies, nopūšas)*. Nav gaiši pie mums. Nav nemaz gaiši! Visi kakti pilni tumsības. Tu, Abimelek, varētu šo to nokārtot., varētu kādreiz liekus krāmus iznest laukā, lai gaismai būtu vietas. Pie mums jau ir tumšs, pirms vēl saule nogājusi.

Abimeleks (*rīkojas priekš kunga un sevis, sabaitē-dams sēdamo vietu pret logu)*. Tā kunga laipnība spīd pār mums dienu un nakti, un tā kunga acis saredz mūs i tumsā — un kaut tā arī būtu biezāka nekā Ēģiptes tumsība.

Boass (*tālāk pa istabu pētīdams)*. Un visur guļ putekļu bieza kārta kā sarma ziemas rītā. Kur vien pieskaras, pirksti iegrimst gluži mīksti iekšā. Arī loga aizkari kā dūmu pilni, ne tā kunga saule nevar ieskatīties iekšā.

Abimeleks. Tas kungs neskatās pa logiem, viņš skatās sirdī un pārbauda īkstis.

Boass. Tā gan. Bet tu tomēr varētu kādreiz noslaucīt

putekļus un kaut kā te nospodrināt. Redzi, Izraēļa bērnu dzīvokļi ir tik gaiši, un tur iekšā skan valodas un skāņi smiekli.

Abimeleks. Vai tu, Boas, gribi staigāt to cilvēku bērnu ceļus un sēdēt uz tiem mēdītāju sēdekļiem?

Boass *(nopūšas)*. Jā, pie mums nav kā pie Izraēļa bērniem. Pie mums ir viss kluss, tukšs un tumšs.

Abimeleks. Man šķiet, Boas, tavs prāts nav laipns šodien. Ja tu būtu kā no rīta cēlies, es teiktu: ļauni sapņi tevi mocījuši pa nakti. Bet diena iet uz galu, varbūt vakarēdienā būsi jaunceptās kviešu karašas pārāk bagātīgi iebaudījis un tās tevi spiež; tā kunga svētība ir briedīga.

Boass *(atmet ar roku)*. Ak, lai! Velti ar tevi runāt. Nekas jau nekļūs citādi. Un kam tad arī! *(Atsēžas.)* Lasi nu atkal svētos rakstos.

Abimeleks. Jā, Boas, tas apmierinās tavu īgno prātu. Te ir tā barība, kuru ēd un nekad nevar pārēsties, un tas vīna saldums, kuru dzer un nevar piedzerties, kaut arī mēs ik rītu un ik vakaru no viņa baudām. Bet kuru vietu, Boas, tavas ausis vislabāk klausītos? Mēs jau visu vairākkārt esam lasījuši.

Boass *(drusku kautrēdamies*). Bet vienu nodaļu taču tu neesi lasījis. Zini, to par Jēkabu — kad tas aizgāja pie Lābana un kalpoja viņam septiņus gadus dēļ Raheles.

Abimeleks. Tā vieta, Boas, gan vismazāk noderēs iepriecēt tavu drūmo prātu. Viņa tā nejauši, aiz pārskatīšanās palikusi svētos rakstos, kā melna nezāļu sēkla tā kunga klonā starp zeltainiem kviešu graudiem. Tādēļ es arī, lasīdams tev priekšā, viņu vienmēr izlaidu. Es tev uzšķiršu daudz skaistāku nodaļu. Es tev lasīšu to, kur Ābrahāms, mūsu tēvu tēvs, tas kunga svētītais, izdzina Hagari tuksnesī.

Boass. No kura laika, Abimelek, tevī iemājo tāds naids pret sievietēm?

Abimeleks. Neba es to naidu esmu cēlis. Tas pastāv jau no paradīzes laikiem.

Boass. Bet dievs tas kungs pats sievieti ir radījis un pasaulē laidis.

Abimeleks. Dievs tas kungs ir arī visādus mūdžus un knišļus, un rāpoņus radījis un pasaulē laidīs, kas kustas un lien tumsā un dzīvi dara nedrošu.

Boass. Pārāk daudz Jauna tu visur ieraugi. Bet sieviete ir arī vīra pacietīga biedrene un ir palīdzējusi viņam nest smago nastu, kopš viņš ar sviedriem ēd savu maizi.

Abimeleks. Vislielākā nasta ir sieva pati vīram. Kad Izraēļa bērni nebūtu apkrāvušies ar sievām, kad tie caur tuksnesi gāja, un būtu tās labāk atstājuši Ēģiptes zemē, tad tiem nebūtu bijis jāblandās četrdesmit gadu pa šo

tuksnesi.

Boass. Vai tu domā, ka tiem, kas iet vieni, kājas aiz viegluma cilājas un viņu soļi ašāk sniedz ceļa galu? Redzi, mēs abi, veči, — vai mēs neceļam kājas tik smagi, it kā tās būtu pilnas ar tuksneša smiltīm un it kā mes ietu ceļu, kuram nemaz nav gala?

Abimeleks. Nepiekļāvīgi vārdi raisās no tavas mēles, Boas, un tava valoda neskan mīksti tā kunga ausīs. Vai tu gribi runāt par tuksnesi, kur tas kungs to zemi zem tavām kājām ir svētījis un tevi kā koku iestādījis savā dārzā?

Boass. Jā, arī tā kunga dārza stūrī aug dažkārt tāds aizmirsts koks. Vasara iet garām un neredz to ziedam, un rudens tam nedod augļus. Neviens pēc tā neprasa.

Abimeleks. Ak, Boas! Boas! Vai es pēc tevis neesmu prasījis? Vai

es tev neesmu bijis draugs un sargs, un padomnieks? Vai es savas rokas neesmu arvien sargādams pār tevi izplētis?

Boass. Jā, to tu esi darījis, mans labais draugs un gādnieks. Kā ass, dzelkņains kadiķu krūms tu esi aiz-pleties man priekšā. Tu mani esi pasargājis 110 visa jauna un varbūt arī no visa laba.

Abimeleks. Un vai tev nav laba gana: vai tavi mēri nav trīskārt piebērti un sakratīti? Vai tavi šķūņi nav bāztin piebāzti un tavi apcirkņi pilni apaļu graudu, ka tu bada nepazīsti un vari piebarot tos, kas nosēst tavu durvju priekšā? *(Aiz durvīm balsis.)*

2. SKATS

Tie paši, j aunākais puisis, kalpone (neredzama).

Kalpone *(aiz durvīm, lūko kādu atturēt)*. Neej! Neej! Tu skrien savā postā! Kur tu nakts laikā gribi iet? Kur lu viņu sameklēsi?

Jaunākais puisis *(durvis)*. Laid! Laid!

Kalpone. Viņa tevi ir apbūrusi, tu atrodies ļaunu garu varā.

Abimeleks un Boass uzklausās.

Abimeleks (*dodas uz durvīm)*. I\as tur notiek? Kas tur kliedz?

Puisis (*izraujas no kalpones un dodas Abimelekam garām pie Boasa)*. Kungs, es tevi lūdzu, atlaid mani šovakar — šonakt.

Abimeleks. Ko? Tu gribi pa naktīm apkārt blandīties, un rītu uz pļaujas lauka tu gulēsi!

Puisis *(uz Boasu)*. Kungs, es griežos pie tevis, tu esi labs, tu mani palaidīsi?

Kalpone *(galvu pabāzusi)*. Nelaidiet, nelaidiet, kungs! Viņš ir jēgu zaudējis, viņš nezina, ko grib darīt.

Boass *(tēvišķi)*. Puisīt, mīļo, kur tad tu tik vēlu gribi iet? Kas tev tik steidzams?

Puisis. Laidiet, kungs, man ļoti jāsteidz...

Kalpone. Viņš grib skriet pakal tām moabitu sievām.

Abimeleks *(sasit rokas)*. Ak debess! Izraēl! Pasarg' mūs no ļauna! Viņš ir zaudējis prātu!

Boass. Vai taisnība, ko tā meita tur tev pārmet?

Puisis. Viņai nav man nekā, ko pārmest. Es negribu nekā ļauna. Es gribu tikai tos sargāt, kam neviena sargā-(āja nav.

Boass *(it kā vainīgs juzdamies)*. Vai tad tu zini, uz kuru pusi tās sievas aizgājušas?

Puisis. Ko es lai zinu! Uz klaja lauka viņas palika bez pajumta. Kāds zvērs viņām var uzbrukt!

Boass. Bet kur tu zināsi viņas meklēt?

Puisis. Manas bailes palīdzēs man meklēt, un mana sirds viņas atradīs ...

Abimeleks. Tas vēja pūslis! Pa gaisu viņš skries, un vēju viņš ķers!

Boass. Bet ko tu par tām moabitēm tā rūpējies, viņas taču tev ir svešas?

Puisis. Kungs, kungs, neprasi! Es nezinu, ko tev atbildēt.

Abimeleks *(uz Boasu)*. Ko tu gribi klausīties viņa muļķa valodā. Viņš ir kā sakaltis pūslis, un viņa vārdi grab kā tur iebērti zirņi.

Kalpone *(galvu pabāzusi)*. Muļķis, muļķis! Turiet vien! Nelaidiet viņu!

Puisis. Kungs, es vēlreiz tevi lūdzu no visas sirds: atlaid mani šo nakti vien, līdz rītam es būšu atpakaļ pie darba.

Abimeleks. Labs strādnieks tu gan būsi, izblandījies visu nakti!

Puisis. Ja tu, kungs, nelaid, es tomēr iešu! Es aiziešu pavisam.

Abimeleks. Ko? Tu pašā pļaujas laikā darbu metīsi un skriesi projām? Tas gan brangi! Visi kaimiņi strādās, bet Boasa puiši skrien sievām pakaļ! Nē, puis! Tu man nekustēsi no vietas.

Boass. Puisīt, puisīt, apmierinies! Tev mīksta sirds, es zinu. Bet svešās droši vien būs atradušas kaut kur pajumtu. Un tas tēvs tur augšā, kas putniņiem taisa ligzdas un tos baro, tas gādās arī par viņām. Ej vien tagad pie miera, rītu jau redzēsim, tad tu varēsi arī pēc svešniecēm aptaujāties.

Puisis. Ak vai! Vienas un atstātas, un nav neviena, kas par viņām iežēlotos.

Kalpone (*ieskrej, paķer viņu aiz rokas un velk ārā)*. Nāc vien, žēlotājs, uz dusu! Kāpēc tu viņas vien žēlo? Kas mani žēlo!

3. SKATS

Boass un Abimeleks vieni.

Boass. Tam puisim taisnība! Vienas un atstātas, bez pajumta, bez maizes kumosa! Tu viņas aizdzini projām; ar nikniem vārdiem un draudiem tu viņas aiztrenci!

Abimeleks. Par ko tu runā, Boas?

Boass *(uzbudinās arvien vairāk)*. Putni zem debess nāk un paēdas manā laukā, bet cilvēka bērniem tu liedzi pat vārpas salasīt, kas nokoptā laukā bija palikušas pāri!

Abimeleks. Tev nav vēl no prāta izgājušas tās moabitiešu klaidones, kuras šodien sastapām laukā?

Boass. Bez maizes kumosa, bez pajumta! Vakars jau metas, un putni uzmeklē savas ligzdas, un zvēri ielien alās, bet tām sievām nebija kur savu galvu likt.

Abimeleks. Tu nepazīsti Moaba meitas! Tās gan durvis atradīs; un, ja durvis būtu cieti, tad viņas pašas tās atvērtu. Vai nedzirdēji, kādus liekulīgus vārdus tā vecākā ņčma mutē? Un, ja tā jaunākā cieta klusu,

tad tas nenotika vis tādēļ, ka viņai nebūtu bijis ko sacīt.

Boass. Ak, kādēļ es tev ļāvu vaļu viņas raidīt projām! Kādēļ mana mēle stāvēja klusu, kad tai bija žēlastības vārdi jārunā!

Abimeleks. Tas kungs pats savaldīja tavu mēli. Ja tu būtu tikai vienu pašu mīkstu vārdu teicis, tad tās nāktu un nepaliktu vis ārpusē, tavu durvju priekšā. Tās nāktu un sēstos pie tava galda, un daudz netrūktu, ka tās liktos ari tavā gultā.

Boass. Klusi! Klusi! Tā meitene bija tikumīga un nepacēla acu. Vai tu drīksti viņu gānīt tādēļ, ka tā nabaga un cieš badu? Nevainīgs bija viņas sejs kā serafa vaigs, apspīdēts no rīta blāzmas. Ja Jēkabs Raheles dēļ kalpoja septiņus un atkal septiņus gadus, tad viņas dēļ nebūtu jākalpo mazāk.

A b i m e l e k s (*rokas sasizdams, pusraudu)*. Ak kungs Cebaot, apskaidro tu mana kunga prātu! Boas, Boas, kā tu runā! Ļauns gars tevī ir iebrucis, un tas vēl novedīs tevi pie tām Moaba sievām!

Boass *(apmierinādamies)*. Nebīsties, draugs, tas nekad nenotiks. Esi gluži mierīgs. Moaba sievas man ir tikpat tālas un svešas kā Izraēļa sievas. Tu zini, ka es savus soļus nekad neesmu uz viņām virzījis un arī nekad to neprastu. Drīzāk es ar garu rindu apkrautu kamieļu uzņemtos ceļojumu uz nepazīstamām zemēm nekā tuvotos sievietei.

Abimeleks. Ja tu arī neietu pie viņām, viņas var atnākt pie tevis — un ko tad tu darītu?

Boass *(dzivi iekustināts, bet maigi sāpigi)*. Ko es darītu? Ko mēs abi, veči, darītu, kad te, ko tu domā, uzreiz istabā ienāktu sieviete? Ak, vecīt! Mēs jau abi neprastu nekā ar viņu apieties. Sieviete, zini, ir jātur tā kā pilna, pārpilna glāze uz plaukstas. Tu neesi nemaz pakustējies, te jau līst pār malu pāri. Tā arī sieviete — nezin ko esi padarījis, ko izteicis — te tai tūlīt rit no acīm tāds silts piliens.

Abimeleks. Asaras? Kā tad! Tām tu tici? Te viņas raud, te apgriežas apkārt un skaļi smejas.

Boass. Vai tu domā, ka tad, kad sieviete smejas, nav turpat asaras? Sieviete vienmēr raud. Kā ūdens puķe viņa šūpojas pati uz savam asarām. Ja sievietei atdotu kā algu tās asaras, ko viņa saraudājusi savā mūžā, tad viņa sāktu spīdēt un ietu kā varavīksnē ietinusies.

Abimeleks. Visas čūskas spīd un laistās! Ak, Boas, novērsi savas acis no tā dzimuma, uz kura guļ tā kunga lāsts.

Boass. Ko tas kungs ir sodījis, tas ir sodīts gana. Tur mums savus lāstus nevajadzētu piekārt vēl klāt. Kas ievainots un guļ pakritis, vai to lai vēl lapsenes dzeļ ar dzelo-ņiern? Nē, mūsu vārdiem būs būt žēlošanas vārdiem. Ar sievieti jārunā pavisam citādā valodā, nekā mēs abi pro-tam.

Abimeleks. Tava mute ir arvien tā kunga slavas pilna bijusi, un tava valoda ir bijusi lāga vira valoda, bet nejēgas lūpas apēdas pašas

sevi.

Boass. Un tu, Abimelek, proti tikai rūkt un lādēties. Bet priekš sievietēm vajadzētu atrast gluži jaunu valodu, kura vienmēr skanētu kā mierināšana un glaudīšana, jo viņas visas tā izskatās, it kā tām būtu reiz notikusi kāda liela pārestība.

Abimeleks. Kas to pārestību nodarīja? Vai vīrs sievu izdzina no paradīzes jeb vai sieva vīru?...

Boass *(nopūšas)*. Ak jā! Sieviete vairāk zaudēja, kad to izdzina no paradīzes, nekā mēs. Vira zudusē paradīze ir sieviete!

Abimeleks. Ak, Boas! Es paredzu, ka nelaime tuvojas tavam slieksnim un ka tumsības gari grib ņemt pie tevis māju vietu.

Boass. Tas nekad nenotiks, no kā tu bīsties! Sieviete nekad nepārkāps pār mūsu slieksni. Ko gan viņa te darītu! Te jau tāpat bez tumsas gariem ir drūmi un tumši. Zirnekļi guļ tīklu tīklos kā mūža miegu.

Abimeleks. Vai tu, Boas, esi redzējis, ka jebkad būtu augsti svētki atnākuši, kur še nebūtu ticis mēzts un tīrīts?

Boass. To tu dari uz augstiem svētkiem. Bet, kur sieviete iemājo, tur ir vienmēr augsti svētki. Ar mirām un safrānu tad vajag kaisīt klonu un saldu smaržu kvēpināt ar cimetu un vīraku. Zirnekļu un naktskustoņu vietā te pa plaši atvērtām durvīm būs dūjām iekšā un ārā lidot un zem jumta atskanēt ūbeļu saldai dūkšanai.

Abimeleks. Ak, Boas, Boas, to tu man, vecam vīram, nenodarīsi! Mani, kas savu mūžu ir gājis taisni un nav kļūdījies, tu mani mūža galā nesasaistīsi kopā ar sievieti!

Boass. Vai tad es par tevi runāju, Abimelek!

Abimeleks. Ko? Boas! Tu pats gribētu? Tu — ar sievieti! Tu sievieti vedīsi šinī mājā? — Tu...

Boass *(uzliek viņam roku uz pleca)*. Apmierinies, draugs! Nerunāsim vairs par neesošām un nevarbutīgām lietām un nesakarsēsim velti savus prātus. Laiks ir doties uz dusu. Mēness jau pārkāpis pār kalnu.

Abimeleks *(atņem elpu)*. Uff! Kā tu mani nobaidīji, Boas!

Boass. Ej nu vien uz dusu. Es gribu vēl vakara lūg-sanu skaitīt. Pasniedz manu lūgšanas meteli līdz ar baušļu siksnām.

Abimeleks *(paņem no skapja pazīstamo pātaru segu, baltu ar melnām malām, un uzsedz Boasam uz pleciem un apjož pieres siksnu)*. Se būs tavs taless. Vai gribi, lai iededzinu tev arī žuburu lukturi?

Boass. Nē, es gribu lūkoties mēnesī, kurš šovakar ir tik skaidrs un dzidrs kā paša dieva vaigs.

Abimeleks. Es eju, Boas. Paliec viens ar dievu. Lai tava dusa būtu salda kā Jāves klēpī. *(Noiet.)*

4. SKATS

Boass viens.

Viņš pakāpjas augšup pie loga un atbīda galīgi aizsegu nost, tā ka mēnessgaisma ar pilnu spožumu ietin kā staros visu istabu un dod pārtelpisku sajutu. Viņš savā tērpā atgādina Mikelandželo Mozu.

Boass *(acis pacēlis, bridi aizgrābts lūkojas augšup, tad lēni sāk psalmveidigu lūgšanu)*.

Tas kungs ir licis saulei spīdēt pār tavām dienām Un mēnesim pār tavām naktīm,

Topi klusa, mana dvēsele,

Topi klusa!

Viņš tevi ir saudzējis un glabājis Un sarausis dzirkstis tavā ugunskurā,

Lai postoša liesma neaprītu tavu māju un mantu,

Topi klusa, mana dvēsele,

Topi klusa!

Viņš ir novadījis krusas mākoni garām Gar taviem tīrumiem,

Ka tas nekaitēja tavam zelmenim un neapsita tavu pļauju, Topi klusa, mana dvēsele,

Topi klusa!

Gadu no gada viņš ir pildījis tavus šķūņus Un piebēris ar graudiem tavus apcirkņus pilnus,

Vai tu gribi sūdzēties,

Ka sirds vien būtu palikusi tukša? —

Topi klusa, mana dvēsele,

Topi klusa!

Vai tu vēl lielākas laimes gaidi?

Vai nezini, ka laimes kambariem atrodas blakām

nelaimes kambari?

Vai tam kungam nebij Ijabs septiņreiz jāpazemo, pirms viņš to septiņreiz paaugstināja?

Topi klusa, mana dvēsele,

Topi klusa!

Vai tu nezini, ka laime ar nelaimi ir tik cieši saaugušas kopā,

Ka tās izlaižas abas pasaulē kā viens pats ērglis —

Ar vienu baltu un vienu melnu spārnu,

Topi klusa, mana dvēsele,

Topi klusa!

(Pie pēdējiem vārdiem Rute nemanot ienāk istabā un, redzēdama Boasu lūgšanā, pacel augšup rokas viņam līdzīgi un paliek, tā stāvot, mēness apspīdēta.)

Boass *(viņu nemana un skaita tālāk)*.

Vai viņš nav tavas acis priecinājis ar savu jaukumu Un atritinājis tev priekšā ziemu un vasaru kā

raibu segu?

Topi klusa, mana dvēsele,

Topi klusa!

Viņa saule, kas ziedonī liek puķēm ziedēt Un rudeni izvelk krāsu no viņu lapām Nemanot un bez sāpēm,

Tā pati saule

Izvilks krāsu arī no taviem matiem,

Ka tie nemanot taps sirmi cits pēc cita, —

Tu tapsi klusa, mana dvēsele,

Tu tapsi — pavisam — klusa!

(Nopūšas, brīdi slāv, tad aizvirza atkal segu logam priekšā. Nokāpj, aizdedzina žuburu lukturi, noņem pātaru segu un nojož pieres siksnu.)

Rute *(tikko viņš beidzis lūgšanu, bailīgi aizbēg aiz viņa gultas priekškariem*).

Boass. Kaut nu mana dvēsele tik mierīgi degtu kā šā lāktura uguns. (*Aiz gultas segas Rute pakustas. Boass kļūst uzmanīgs, pieiet pie durvīm.)* Vai tu tur esi, Abirne-lek? Vai neesi vēl apgulies? *(Brīdi klusu.)* Būšu gan maldījies. Varbūt vējš.

B o a s s un Rute.

13 o a s s *(ieraudzījis Ruti, atlec atpakaļ un brauka acis, nevarēdams attapties, it kā skatīdams kādu parādību).*

Rute *(kura stāvējusi, cieši pieslējusies pie gultas gala, nāk kādu soli viņam pretim).* Nesabīsties, kungs, es tā esmu — Rute.

Boass. Vai tu dzīva miesa vai paradība?

Rute. Es esmu moabiete, kuru tu pirmīt redzēji savā kviešu laukā.

Boass *(smagi).* Jā — redzēju — biji laukā. Bet kā tu esi te iekļuvusi? Tu esi apmaldījusies, nabaga bērns. (*Zem sevis.)* Ak kungs, kam tu viņu esi raidījis šurpul

Rute. Nē, kungs, es redzu, ka esmu nākusi pareizi.

Boass. Vai tu arī zini, kur tu tagad atrodies?

Rute. Tavā mājā, kungs!

Boass. Bērns, bērns! Tu laikam baidījies no nakts tumsas un meklēji slēpties zem kāda jumta vai ielīst kādā šķūnī, un nejauši esi iekļuvusi manā istabā.

Rute. Nē, kungs, es esmu gluži pareizi ienākusi tavā

istabā.

Boass. Bērns, tu esi apmulsusi, tu esi nobijusies, tu nezini, ko tu runā! Bet kur tava māte? Kā tu esi aizmaldījusies no viņas projām?

Rute. Mana māte zina, kur es esmu. Viņa pati lika man pie tevis nākt.

Boass. Tu apmulsti vēl vairāk, bērns! Tu apmulsini mani līdzi. Es vairs nezinu, ko jautāt! Tu saki — tava māte zina, kur tu esi? Viņa pati sūtījusi tevi pie manis šurpu?

Rute. Jā, kungs; tu pirmīt biji pret mums žēlīgs un laukā devi

mums barību, ko paēst.

Boass *(uzelpo, it kā izeju atradis)*. Un nu jūs bīstaties, ka turpmāk nebūtu atkal bads jācieš, un esat nākušas maizi no manis palūgt? *(Steidzīgi sāk rosīties.)* Jā, jā, es jums to došu. Es došu papilnam — no visa, kas man ir! Tev nebūs vairs badu ciest, mans nabaga bērns! Es tev došu līdzi saiņus ar barību.

Rute. Nē, kungs, ne tādēļ es esmu nākusi, lai no tevis maizi izlūgtos; mēs uz lauka salasījām vārpu diezgan, un, kad mēs tās izkulsim, mēs no graudiem varēsim iztikt labu laiku. Nē, tādēļ mani māte vis nesūtīja pie tevis.

Boass *(atkal izbrīnījies)*. Bet — no dieva kunga puses — kādēļ gan tad?

Rute. Es esmu nākusi, iai tev pateiktos un tev sacītu: «Še es esmu, tava kalpone! Dari ar mani, kā tev tik!»

Boass. Tava būte manās acīs ir par smalku un par maigu, mans bērns, lai es tevi noliktu par kalponi. Un man ari ir kalpoņu diezgan, kas apkopj manu māju un lauku.

Rute. Nē, kungs! Māte man lika, lai es tev būtu tā, kas es savam vīram būtu bijusi, ja nāve man nebūtu viņu atrāvusi.

Boass *(pēkšņi saprazdams, kā no zibens ķerts iekliedzas un streipuļo)*. Ak! — mans dievs! *(Saķer galvu ar abām rokām. Bridis klusuma.)* Un tu? — Un tu? — Rute!?

Rute. Es gribu paklausīt, kad man liek. Māte teicās esam arī ar tevi rados; un jūdiem esot arī tāds likums, ka pēc vīra nāves viņa sieva pāriet uz tuvāko radu.

Boass *(rūgti iesmiedamies)*. Ha-ha-ha! Likums! Paklausība! Un tu nepretojies? Tu nesacēlies pret visu?

Rute. Kungs, man nebija grūti paklausīt — es tikai baidījos ...

Boass. Un tu nāci, nāci pati?... *(Zem sevis.)* Ak, mans dievs, vai tu esi atsūtījis man ļaunus murgus? Vai tu gribi mani pārbaudīt, cik mani četrdesmit pieci gadi, ko es tavā priekšā esmu nodzīvojis, ir vērti? Vai tu mani kā salmu klēpi met liesmās un saki: «Pierādi, ka tu esi no nesadedzināmas vielas!» *(Uz Ruti.)* Nē, nē, tas tomēr nevar būt! Tu runā vārdus, kurus tu pati nesaproti. Tu slēpies aiz vārdiem kā auglis aiz lapām, tu negribi teikt, ko pati jūti.

Rute. Es tev nekā neslēpju, kungs.

Boass. Tu nāc un tik vienkārši saki: «Še es esmu!» Vai tu nekā neesi dzirdējusi par Jēkabu, kas Raheles dēļ kalpoja septiņus un atkal septiņus gadus?

Rute. Kungs, Rahele bija skaista un bagāta, viņai bija lieli ganāmi pulki un raibi jēriņi.

Boass. Vai cita nekā viņai nebija?

Rute. Viņai bija dārgas drēbes un kurpes ar spožām sprādzēm, un viņai kalpoja daudz kalpoņu un kalpu. Man ir basas kājas, un es

kalpoju pati.

Boass. Vai tu tikai šinī ziņā ar viņu salīdzinies?

Rute. Viņa gulēja mīkstā gultā un svaidījās ar zalvēm, manas cisas ir klajš lauks, un mani plosa ērkšķi.

Boass *(bargi)*. Nerunā man vairs par visām tām lielām! Tā ir tikai āriene. Rādi man, kas tev te slēpjas! (*Sit sev pie krūtīm.)* Tavu dvēseli es gribu redzēt!

Rute *(pusraudu, sabijusies)*. Es nezinu vairs nekā, ko tev sacīt, kungs.

Boass. Vai tu nekā nezini no tās varas, kad dzen vējus un loka liesmas, un liek sirdīm viļņot asarās un līksmē?

R u t e. Asaras es pazīstu, kungs.

Boass *(bargi)*. Nesauc mani vienmēr par kungu! Ja tu pie manis esi nākusi tā, kā tu saki, tad man priekš tevis jābūt vairāk vai mazāk nekā tavam kungam!

Rute. Mans kungs un pavēlnieks.

Boass *(tuvojas viņai kaislīgi)*. Dari mani par savu vergu!

Rute *(atkāpjas)*. Tu mani izbiedē, kungs.

Boass. Kāpēc tu esi nākusi un nostājusies vilka atplestai rīklei priekšā?!

Rute. Tu, kungs, man ļauna nedarīsi, tu esi labs.

Boass. Labs! Ha-ha-ha! Boass ir labs bijis četrdesmit gadus, un nu viņš vairs tas nav...

Rute. Kungs!?

Boass. Četrdesmit gadus Boass ir bijis tikls un tam kungam patīkams, un nu — viņš ir — atmests.

Ru te. Kungs, kas tad ir noticis?

Boass. Četrdesmit gari gadi--un nu viena stunda,

viena pati stunda — ar vienu rāvienu sabrūk mana lepni celtā māja!

Rute (*tuvojas viņam)*. Kungs, vai es tevi esmu ap- • bēdinājusi? Man žēl...

Boass *(pēkšņi saķer viņu cieti)*. Tu — kāpēc tu esi nākusi mani samaitāt! Kāpēc tu tā esi, kas tu neesi! Kā es uz tevi esmu gaidījis, garus gadus — ar rīta un vakara lūgšanām, ar nakts sapņiem. Es liku ausi pie zemes un klausījos, ka tu kā pirmā pavasara urdziņa tecēsi no Liba-nona virsotnes zemē.

Rute. Kungs, es nezinu, kas es tavās acīs esmu, es redzu tikai, ka es neesmu tev tīkama. Es tādēļ labāk iešu, kā nākusi.

Boass. Tu neiesi! Es tevi turu savās rokās... Tev ir mana sapņa acis — kāpēc tu neesi mans sapnis pats!

Rute. Laid, kungs!

Boass. Tava miesa — baltākie Libanona sniegi — deg grēka sarkanā ugunī,., viss ap mums iededzies lies-

mās — gulta — spilveni — visa telpa — nāc! *(Satvēris nes viņu uz gultu.)*

Rute. Vai! Laid! Briesmas!

Boass. Vai nu tu bīsties un drebi manās rokās? — Par vēlu! Lai krīt mums virsū liesmas — lai mūs aprok ... Debess, aizsedz savu vaigu, Boass krīt--

Rute. Boas! Boas!

Boass. Bet — nē!... nē, nē!... Labāk es tevi — — *(Nosviež viņu prom uz gridu.)*

Rute. Boas, kas noticis? Tu izskaties briesmīgs!

Boass *(rokas pret debesim pacēlis)*. Un tu, visuvarenais! Nedomā vis par mani smieties, it kā es un visa mana nodzīvotā dzīve būtu nieks, ko tu ar vienu pašu tavas dvašas pūtienu varētu aizpūst prom. Neliec vis jau savu papēdi man uz kakla! Še es stāvu, vaigs pret vaigu ar tevi, es, kas miesa un mēsli, tev spītēju!

Rute *(izbailēs)*. Ko tu gribi darīt?

Boass. Ko es gribu? — Nogalināt es tevi gribu, tevi un sevi pašu līdzi, lai mums nebūtu no rīta, pēc pavadītās nakts, jāuzmeklē vistumšākie kakti, tādēļ ka mēs nespētu viens otram acīs skatīties aiz riebuma un kauna!

Rute *(izraujas)*. Zēlo, žēlo, es negribu mirt! Negribu!

Boass. Nelīdz, tev jāmirst! *(Norauj no gultas zelta šņores, kas sa/tir priekškarus, un līdzi apgāž lukturi ar uguni, tā ka istabā paliek galīgi tumšs.)*

Rute *(kliedz)*. Palīgā! Palīgā!

6. SKATS

T i e p a š i, Abimeleks.

Abimeleks. Tu sauci, Boas? Es miegā uztrūkos, pavisam bailīgi tu sauci. Tava balss izklausījās it kā kādas sievietes balss. Es tīri nobijos. Vai tevi nomāca ļauni sapņi? Atbildi! Ko tu nekā nesaki? Te ir pavisam tumšs, es iešu iedegšu tūdaļ uguni. (*Iziet un atgriežas ar uguni.)*

Boass *(pa tam smagi nopūšas, citādi viss klusu)*.

Abimeleks *(ienāk ar uguni)*. Tava gulta stāv neaizskarta, kur tu esi? *(Ierauga Boasu saļimušu sēdeklī, bet neredz vēl Ruti, kas ierāvusies kaktā.)* Ko? Tu sēdi nenoģērbies? Neesi nemaz gulēt gājis? Boas, kas ir ar tevi? Ko tu nekā nesaki? Boas, runā taču!

Boass. Ir labi. ka tu nāci. Tas kungs mani taču nav galīgi atmetis, viņš man tevi ir sūtījis tad, kad es vairs pats nezināju, ko gribu darīt.

Abimeleks. Ko tu runā? Kas tad ir noticis?

Boass. Ir noticis, ko tu nespēj saprast. Ak, Abimelek, mans vecais

draugs! *(Atslīd krēslā un, galvu paslēpis, smagi elso.)*

Rute *(kaktā bailigi ievaidas)*. Ak vai!

Abimeleks *(sabijies skatās apkārt)*. Kas tur vaid?

Gluži kā bērna vai sievietes balss? (*Ierauga Ruti.)* Ā---

Ak kungs dievs! Ak kungs, Ābrahāma, Izaka un Jēkaba dievs! (*Rokas lauzīdams.)* Vai es neteicu, vai es jau iepriekš neteicu: tā būs! Un nu ir noticis! *(Uz Ruti.)* Ak tu! Belccbula meita! — Ļaudis, šurpu! Nāciet visi! Skatiet, ļaudis!

Boass *(galvu pacēlis)*. Netrokšņo, Abimelek, necel visu māju augšā no miega. Pietiek uztraukuma mums abiem vien.

Abimeleks. Mēs abi vien ar viņu nekā neizdarīsim, tu redzi, viņa stāv kā pienaglota un nekustas.

Boass. Laid, laid, lai viņa klusi aiziet, kā nākusi. Lai iet, lai zūd, lai neatgriežas! Viss taču ir pagalam...

Abimeleks. Kas tad ir pagalam? Ko viņa tev ir noņēmusi?

Boass. Daudz, ļoti daudz! Visu...

Abimeleks. Ak tā! Nu tad viņa gan tā netiks projām, es tai pārmeklēšu visas kabatas.

Boass. Nerunā! Nesaki nekā!

Abimeleks. Kā? Viņa tev varēs visu paņemt — un es lai te stāvu un nesaku nekā!

Boass. Nerunā, tu nekā nesaproti.

Abimeleks. Es, tu domā, nekā nesaprotu? Es saprotu gan! Vai tie nu ir tie augstie svētki, kur sieviete iemājo?

Boass. Ak vai! Tev tiesības tagad mani izsmiet.

Abimeleks. Vai tā nu ir tā pārpilnā glāze, kas jānes uz plaukstas, lai neviens piliens nepārlītu pāri?

Boass. Saplīsusi ir glāze, un dārgais saturs ir izlijis...

Abimeleks. Ko es teicu! Nu tu redzi pats.

Boass. Beidz! Beidz! Viss ir citādi!

Abimeleks. Es jau varu klusēt. Visu es tev jau esmu teicis, no visa es tevi esmu biedinājis, bet nu tā nelaime ir tomēr pār mums nākusi! Un te nu viņa stāv *(rāda uz Ruti)* un nekustas, gluži kā sāls stabs, kurā tika pārvērsta Lata sieva.

Boass. Laid, lai viņa iet, nedari viņai nekā ļauna. Tas kungs ir mani sodījis, es negribu vairs sodīt citus.

Abimeleks. Vēl tu viņu aizstāvi! Un viņa lai mierīgi iet un paņem līdzi no mantām, ko grib?

Boass. Ak, ko nu runā par mantām! Ja ar to pietiktu, dod vien viņai no mūsu bagātības, dod miltus, dod elji, dod pavalgu, dod, kas mums ir, var būt, ka viss tādēļ vien tā notika.

7. SKATS

Tie paši, Silpa, Noemi, kalpones.

Aiz durvīm troksnis.

Abimeleks *(izbijies)*. Kas par troksni tāds? Vai ne vēl kāda gribēs ielauzties? Ak, mans kungs, tu esi kā dārzs, kam vējš sagāž sētu.

Kalpones *(durvis, tur satvērušas Noemi)*.

Pirmā kalpone. Te viņa ir! Lai kungs pats redz!

Silpa. Laidiet vaļā, es jums saku! Viņa nav nekāda zagle, ne blēde. Es par viņu atbildu.

Pirmā kalpone. Ko viņa slapstās naktī ap māju?

Rute *(ieraudzījusi māti, atmostas no stinguma, skrej viņai pretī un elsodama sabrūk viņai rokās)*. Ak, māte! Māte! Māte!

Noemi. Mans bērns! Mans nabaga bērns!

Abimeleks (*rokas sasizdams)*. Es jau teicu! Es jau domāju! Kur viena, tur otra arī! Kur viena stumj, tur otra grūž! Ak tu dieva rīkste! *(Uz meitām.)* Un jūs te arī, naktsstaigules?

Pirmā kalpone. Ko tu mūs lamā! Mēs tev šo zagli notvērām.

Silpa. Klus! Neapvaino godīgu sievu!

Abimeleks. Un ko tu jaucies pulkā! Kas iejaucas citu strīdū, tas niknu suni kampj aiz ausīm.

Silpa. Aiz tavām ausīm es nekampju. Es griežos pie paša kunga. (*Tuvojas Boasa krēslam.)* Dzirdi, kungs!

Boass (*pirmītējā stāvoklī, nepaceļ galvu)*.

Otrā kalpone. Es labāk kungam izstāstīšu, kā bijis: es izgāju ārā un gribēju savu vakara lūgšanu turēt zem klajas debess.

Pirmā kalpone. Es gan zinu, ko tu gribēji izlūgties zem klajas debess! Nu, tevis viņš jau. vairs negrib, kopš svešā ieradās.

Otrā kalpone. Un tevis viņš nekad nav gribējis arī bez svešās!

Abimeleks *(tur ausis ciet)*. Diezgan! Diezgan! Jūs visas vienādas.

Silpa *(pie Boasa krēsla)*. Ko tu, kungs, klusē un neuzklausies? Vai tu tiešām vari iedomāties, ka šīs godīgās sievietes tev varētu ko ļauna nodarīt? Vai tavu mantu aiztikt?

Boass *(pacel galvu, sāpīgi)*. Ak, laidiet mani, laidiet! Es nekā nedomāju, es nekā negribu zināt; atstājiet tikai mani! Aizejiet no manis!

Noemi. Arī es tevi lūdzu, kungs: saki man — vai tu uz mums dusmojies? Te stāv mana meita gluži sastingusi un nerunā ne vārda; kas te Jauns ir noticis? Mēs uz tevi pajāvāmies, mēs tev gribējām izrādīt savu pateicību...

Boass *(māj ar roku)*. Nerunā! Nerunā!

Abimeleks. Nu, vai nu reiz dzirdat? Kungs pats jūs raida projām! Arī viņam atvērušās acis, un viņš redz, kas jūs esat. *(Uz meitām.)* Ārā visas sievas! Ko jūs vēl te stāvat un skatāties! Visas jūs vienādas! Visas vienu valgu velkat!

Silpa. Boas, tu taisnais! Vai tas ir dieva prāts, ka tu viņas ļauj

projām raidīt! Nakti tu viņām nedod pajumti un dzen badā un izmisumā! Vai tā nu ir tava žēlīgā sirds? Ja tavs kalps Abimeleks tā dara, tad no viņa cita nevar sagaidīt; viņš ir bez sirds! Viņa sirdi ir apēdusi cūka un mizu vien atstājusi! Bet tu, kas slavējies ar savu tikumu, tu, kas balts gribi spīdēt, — tu tāpat esi bez sirds kā svece bez dakts!

Boass *(uzlec no krēsla)*. Diezgan! Diezgan! Es jau teicu: dodiet visu, kas man ir: atdariet manus šķirstus! Atvāziet manas drēbju tīnes! Še! *(Nomet atslēgu bunti.)* Abimelek, Silpa, ņemiet, dodiet! Un še vēl! *(Pieiet pie kādas atvilktnes un izņem kulīti ar zeltu.)* Ko der man pilns maks pie tukšas sirds! Paņemiet man visu!

Abimeleks *(iestiepj divus miltu maisiņus un nomet Noemi priekšā)*. Še tad arī! Kad put, lai put! Tikai vāķa-ties ārā no mājām.

Noemi. Iesim jau, iesim! Neapzinos, ko esam ļauna nodarījušas, ka tiekam ar kaunu izraidītas. Nāc, Rute, manu meitiņ! Un jūs savas mantas paturiet paši!

Silpa. Nenicini,vis dieva dāvanas. Dievs pats tev tās piešķir, lai nu caur kādu roku. *(Paņem miltu maisiņus un iespiež Noemi padusē.)* Gan uz ceļa derēs. Un to maisiņu ar zeltu ari. Es tev, meitiņ, to pakāršu kaklā, lai nepazūd.

(Uzkar Rutei naudas kulīti, kura stāv arvien vēl kā sastingusi un nemaz to nemana.)

Boass (*aizgriežas pret sienu)*. Un ņemiet arī no staļļa ēzelīti!

Abimeleks. Ko! Mūsu pašu audzinātu ēzelīti? Viņš man bija kā draugs: mēs divi. un ēzelitis trešais!

Boass (*atmet ar roku)*. Pietiks ar mums diviem vien!

Noemi. Ak kungs, vai nu mēs esam nākušas tavu zeltu un tavus lopus paņemt!

Silpa. Ņem nu vien! Kā tu citādi tās mantas aiznesīsi? Galu galā arī vieglāk panesams ir ēzelis ar nastu nekā vīrs bez jēgas! Nāc, es tev visu sarīkošu. (*Izved abas ārā.)*

8. SKATS

Boass, Abimeleks.

Abimeleks. Slavēts lai ir dievs! Nu ir labi! Istaba nu ir tīra! *(Iziet, atgriežas ar slotu un sāk enerģiski mēzt istabu.)* Lai tikai nu dievs mīļais tēvs novērš, ka viņas nenāktu atpakaļ.

Boass *(krēslā saļimst)*. Ak jā!

Priekškars.

TRESAIS CĒLIENS

.

Trešā aina Boasa pagalms.

Dibenā dārzs, atšķirts no pagalma ar sētu. Dārzā nekopti aug juku jukām mandeļu, vīģes un granātu koki. Pēdējie vēl ziedos. Pagalms pats arī atstāj nekoptu iespaidu. Vienā pusē aka ar salūzušu vindu un apgāztu spaini blakām. Vidū liels, vecs, žuburots vīģes koks. Zein tā sols un akmens galds. Aiz dārza tālumā redzams tuksnesis. Pa kreisi dzīvojamā ēka.

1. SKATS

Boass, jaunākais puisis.

Boass sēd pie galda zem vīģes koka, galvu rokā atbalstījis. Agrs rīts, saule tikko lec.

Puisis (*iznāk no mājas, nesdams pāra nelielus sainīšus. Kokle viņam pakārta vienā plecā).* Kungs, es meklēju tevi mājā; es nezināju, ka tu tik agri esi piecēlies. Boass. Ko tu gribi?

Puisis. Es nāku no tevis atvadīties, kungs, es aizeju. Boass. Tik pēkšņi? Kas tevi dzen?

Puisis. Neviens mani nedzen, bet tu man devi atļauju, ka es agri no rīta varu aiziet.

Boass. Es domāju, ka tu pa nakti būsi pārlicis citādi. Tu taču nekad neesi par aiziešanu runājis. Tu nemaz neesi sagatavojies.

Puisis. Kas ilgi gatavojas, nekur netiek, kungs. Tas svārstās uz vietas kā durvis eņģēs. Un sagatavoties? Kas gājējam ko gatavoties! Viņš ceļas kā putns no zemes un aizlaižas.

Boass. Vai tev tik viegli aiziet no dzimtenes?

Puisis. Gājējam nav dzimtenes, kungs.

Boass. Bet vieta, kur piedzimis, tam taču ir!

Puisis. Tā ir tikpat nejauša kā vieta, kur mirt. Šur tur, kur nu pakrīt. Gājējam nav savas kapenes.

Boass. Vai gājējam ir sava nāve? Vai tā nav visiem viena un tā pati?

Puisis. Nāve ir viena, bet miršana ir daudzējāda. Tu mirsi zem sava pajumta, nosirmosi zem sava vīģes koka, es — kā gadās!

Boass. Tu esi rūgts pret mani, dēls! Vai es tev — vai tu man nekas neesi bijis?

Puisis. Kas es tev varētu būt, kungs! Smilts zem kājām, pār kuru tu pārej pāri!

Boass. Dēls, dēls! Man tava jaunā sirds bija marta sniega svaigums jūlija karstumā.

Puisis. Tu vari arī pār sirdīm iet pāri.

Boass. Vai es pret tevi esmu bijis jebkad cietsirdīgs?

Puisis. Arī es ticēju, ka tava sirds ir silta un maiga, kā dieva asara iekritusi tavās krūtīs, un ka tu būtu kā dievs pats, kas katram līdzi raud, bet tagad es zinu, ka tavā sirdī atrodas arī cietas vietas un ka varbūt arī asaras, ko tu raudi, ir sasalušas.

Boass. Tu man pārmet, ka es ciets bijis pret moabieti? Un tu tagad gribi iet un viņai rādīt, cik tava sirds pret viņu ir mīksta?

Puisis. Vai tu man vari aizliegt pacelt to, ko tu esi atmetis?

Boass. Ņem viņu vien, tu jau labāk ar viņu saderi
nekā es, vecs vīrs!

Puisis. Nē, kungs, es pie viņas neiešu. Tas būtu velti.

Boass. Tad arī tu viņu atmet? Arī tu ieskati, ka viņa ir necienīga, un gribi man pārmest?

Puisis. Nē, kungs! Pārāk cienīga, pārāk augsta viņa ir priekš manis. Manī viņas sirdssaule nekad neiespīdēs — kā zemā pagrabiņā.

Boass. Par to tev būtu pirms jāpārliecinājas.

Puisis. Ak kungs, mans tēvs! Ko lai es tev slēpju! Lūk, kad tu viņu izraidīji, es steidzos viņai paka). Es nokritu viņas priekšā un gribēju skūpstīt viņas kājas, bet viņa mani atraidīja, ne asi, ne bargi, nē! Viņa bija laipna, bet tā bija tik sāpīga, dziļi ievainota laipnība, ka tā man atņēma katru cerību. Es redzēju: viņas sirds pieder tev, kungs, un tu to esi saminis.

Boass *(kā dzelts)*. Nerunā! To tu nezini! Nekā tu nezini!

Puisis. Jā, kungs! Līdz šim es nezināju, ka tavas acis uzacu lokā ir uzvilktas bultas un ka tu ap savu sirdi esi uzcēlis sienu, bet tagad es to zinu un negribu vairs ilgāk pie tevis palikt. Atlaid mani, es tevi lūdzu.

Boass. Ej, dēls, es nevaru tīklu aizstiept priekšā taviem soļiem. Ej! Lai tava jaunība zaļo kā ciedra pie avota!

Puisis. Paliec vesels, kungs! Arī tavs mūžs lai vēl atzaļo kā Ārona zizlis! *(Noiet.)*

2. SKATS

Boass *(viens)*. Tā man viss paiet garām: i cilvēki, i mākoņi, i vēji! Paiet un vairs neatgriežas! Es savu dzīvi pavadu, visu tikai garām laizdams un novērodams. Bet kā lai būtu citādi? Vēju nevar aizturēt, un elji nevar ar roku satvert. *(Aiz skatuves kokļu skaņas un pēc tam kāda paklusa dziesma.)* Tur viņš koklē, mans sērais koklētājs, viņam ir vieglāk dzīvi panest, viņš to spēj pārvērst tēlos, skaņās, vieglumā — kā zemes ūdeni krāsainos mākoņos.

Puisis *(aiz skatuves dzied koklēdams)*:

Smagi ir smilti nest,
Smilšu nasta graužplecus,

Smagāk vēl sirdi nest krūtīs. —
Grūti ir akmeni celt,.
Ceļams tas dziļāk grimst zemē,
Dziļāk vēl sirds man grimst bēdās. —
Smiltis pūš projām vējš,
Akmens pats veļas no kalna, —
Sirdi kas darīs man vieglu?
Celies, dienvidus vējš,
Pūt manas asaras gaisos,
Izcel man sirdi no bēdām!

(Pie pēdējiem vārdiem ienāk Abimeleks, nesdams vienā rokā trauku ar pienu, otrā dažus drēbju gabalus.)

Boass, Abimeleks.

Abimeleks. Tik agri, Boas, tu esi atstājis savas cisas un sēdi še rīta dzestrumā ne ēdis, ne dzēris, nelāgā apģērbies. Es atnesu svārkus, aplikšu tev viņus ap pleciem.

Boass. Nevajag! Man nav auksti.

Abimeleks. Ņem vismaz šo šalli ap kaklu. Tā ir tik mīksta un silta kā pati mīla.

Boass. Laid! Man nevajag ne tavas šalles, ne mīlas.

Abimeleks. Siltu pienu tu taču vari iedzert! Tu sasaldēsies, un tev uznāks dūrēji vai kniebēji pakrūtē.

Boass. Kaut tu mani laistu mierā! Man itin nekā nevajag.

Abimeleks. Cik ilgi gan tu tā gribi sēdēt? Kāds ir tavs izskats! Mati sajukuši, bārda nekopta! It kā tu būtu tekulis un bēgulis virs zemes kā Kains! Ļauj vismaz, lai es tev izsukāju bārdu, suseklis man līdzi kabatā. Arī zalves tev derētu ar jaukām smaržām.

Boass. Ko tu neatlaidies no manis! Vai tu gribi mani priekš kāzām svaidīt vai — priekš kapa?

Abimeleks. Boas, Boas! Kas tā nu atkal par valodu! Es par tevi esmu vienās rūpēs un skraidu visu rītu apkārt kā putns, kam perējums izkritis no ligzdas, un tu nemaz negribi uz mani uzklausīties.

Boass. Pārāk ilgi mēs jau esam perējuši un perinājušies; kamēr tukša čaula vien palikusi pāri!

Abimeleks. Ļauni gari tavu prātu jauc, Boas, diezin vai esi rīta lūgšanu skaitījis? Es iešu atnesīšu tev svētos rakstus. *(Noliek nesamos un grib doties uz istabu.)*

Boass. Nenes! Es negribu vairs neko zināt no taviem svētiem rakstiem!

Abimeleks. Ak vai par tavām bezdievīgām runām! Jāprasa, vai mēs maz vairs esam judi?

Boass. Prasi labāk, vai mēs esam vīrieši!

Abimeleks. Boas, Boas, nu tu sāc dievu zaimot tāpat kā ījabs.

Boass. Jā, arī es esmu nu tāds ījabs un sēdu pelnos un maisā. ījabs

dabūja savu atpakaļ. Bet man — viss pagalam un nekad vairs neatgriezīsies, nekādi

Abimeleks. Kam tu meti projām savu labumu? Es tev jau teicu!

Boass. Klusi jel! Tu esi vecs nelga! Vecs nejēga!

Abimeleks. Nu, es tāds nelga un nejēga neesmu, kā tu domā. Tie milti, ko tu man liki viņām dot, nebija vis no labajiem. Un par zaudējumiem tev ari nav tā jābēdājas, mums šķūnī apcirkņi šogad pilni.

Boass. Bet te *(sit uz krūtīm*), saproti, tu nelga, te ir viss tukšs!

Abimeleks. Kam tu aizsviedi pašu savu lielo naudas maku? Raudi nu, matus plēsdams!

Boass. Ak tu! Sist es tevi varētu par to, sist!

Abimeleks. Mani tu gribētu sist un sevi pašu apglaudīt! Tas brangi! Bet kas gan ir pie visa vainīgs, ja ne tu pats?

Boass *(dobji)*. Taisnība, tev taisnība. Es pats pie visa vainīgs, es vien! Tu teici pirmāk, ka es Kainam līdzinoties, es arī esmu Kains. Mans grēks nav mazāks. Viņš nosita cilvēku, savu brāli, bet es nositu cilvēka dvēseli, pats savu un viņas dvēseli! Viņas, kas varēja būt mana māsa! Ak vai par mani, vai! (*Nošļūk ar rokam uz galda un sāk elsot.)*

Abimeleks. Boas, tu vairs nerunā kā gudrs cilvēks. Tu esi aizsviedis prom ne tikvien savu maku, bet savu prātu līdzi.

Boass. Jā, es biju prātu zaudējis, tev pilnum taisnība.

Abimeleks. Lai nu paliek! Vai nu es tā pastāvu uz savu taisnību! Taisnībai, tāpat kā sīpolam, vairāk mizu. Arī tev sava taisnība.

Boass. Ak, ko es esmu darījis!

Abimelek s. Apmierinies! Ko līdz vairs žēloties! Nelga tikai sagrauž pats savus pirkstus. Esi gudrāks! Arī es turpmāk būšu par tevi vairāk nomodā.

Boass. Nav vairs nekā turpmāka, viss ir izbeigts.

Abimeleks. Boas! uzklausi jel mani, varbūt arī cs kaut kādi esmu pārskatījies, bet dzīvosim, kā dzīvojuši...

Boass *(nekā neatbild. Paiet bridis)*.

Abimeleks. Boas, saki kādu vārdu! Mans mījais kungs, Boasiņ! Varbūt izdzer kādu malku no krūzītes silta piena. Man bail par tevi.

Boass *(atgrūž trauku, ka tas nokrit zernē)*$_t$

Abimeleks. Ak vai! Mans kungs aizies postā! Ko es viens pats iesākšu kā apaļš mēness pie debesīm. *(Sāk pols stiprā balsi raudāt un nokrīt pie Boasa.)*

4. SKATS

Tie paši, Rute.

Rute (*ieskrej, abu nepamanīta, uztrauktā stāvokli. Viņa nes rokā*

Boasa, naudas maisiņu; ieraudzījusi abus raudātājus, viņa uz bridi apjūk).

Boass *(it kā solus noģidis, pacel galvu un, ieraudzījis Ruti, kā dzelts uzlec kājās un streipuļo dažus soļus uz priekšu).* Rute!...

Rute. Te, kungs, es tev atnesu tavu maku atpakaļ. Es pirmīt nezināju, es nemaz nenojautu, ka tas man pakārts kaklā.

Abimeleks *(uzraujas, izdzirdis Rutes balsi, un skaļi iekliedzas).*

Boass *(māj viņam).* Ej vien, ej istabā!

Abimeleks. Es eju, bet kaut tik tu atkal neizdari, kā nevajag. *(Aiziet, bet paliek pie durvīm klausoties.)*

5. SKATS

Tie paši bez Abimeleka.

Rute. Pārliecinies, ka tavs zelts ir viss; es viņu neesmu aiztikusi.

Boass. Ak dievs, kā tu runā. Tev jau viņš bija dots; es viņu atpakaļ neņemu.

Rute. Nē, kungs! Savu ubaga tiesu mēs ar māti no tevis esam saņēmušas, kad tu atvēlēji mums vārpas lasit tavā laukā, un vairāk tev neklājas mums dot, ne arī mums no tevis pieņemt. Še, ņem atpakaļ! *(Nomet maku viņam priekšā zemē.)*

Boass. Nē, nē, es to neņemšu, kur lai es to lieku!

Rute. Bez mums ir vēl citi ubagi.

Abimeleks *(izskrej ātri un grib maku saķert, bet Boass viņu bargi uzskata, un viņš dodas atpakaļ*),

Rute. Es tev būtu atnesusi arī miltus, ko tu devi, bet tie palika pie mātes, un es nezinu, kur māte tagad ir.

Boass. Un kur tu viena paliksi?

Rute. Nebīsties, ka es atkal nākšu tavā pajumtē.

Bo ass. Ak, Rute, ko lai es saku un kā lai es vairs ceļu atrodu uz tevi. Man tikai uz lūpām viens bezspēcīgs vārds: piedod!

Rute. Nē, kungs, tev nav jālūdzas no manis piedošana, drīzāk man no tevis. Tikai tad es vēl nezināju — es arī tagad vēl nezinu ...

Boass. Tik daudz ir starp mums un aiz mums, kas paliek neizteikts. Priekš manis tā jau ir noslēgta pagātne.

Rute. Priekš manis tikai nojausta nākotne. Man vēl viss ir neskaidrs.

Boass. Un tilta nav, kas savienotu divas pasaules!

Rute. Se, šinī zemē, kur tic zvaigznēm un kur staigā neredzami eņģeji, viss ir citādi ...

Boass. Jā, mēs esam tauta, kas cer uz zvaigznēm un dzīvo no ilgām. Ilgu vadīti, mēs gājām caur tuksnesi, un mūsu vedējs Mozus mira ilgās, piepildījuma neredzējis. Par maz mums būtu viena īsa brīža piepildījums. Mēs savas ilgas audzējam kā brīnurnpuķi, kas pa tūkstoš

gadiem tik vienreiz zied. Un kāda visa tauta, tāda ari ikviena dzīve par sevi. Arī es savas ilgas biju audzējis kā tādu dārgu puķi, es nedomāju, ka piedzīvošu viņu ziedam, bet tad es ieraudzīju tevi, Rute...

Rut *e(novērš vaigu)*. Ak, nesaki man to, nesaki! Laid mani, lai es tavas acis vairs nekad neredzu...

Boass. Ak, tagad, kur viss pagalam un zieds lūzis, pirms vēl ziedējis, ir līdzi pārtrūkuši visi tie smalkie audi, austi no trīsām, bailēm un cerībām, tagad mēs varam droši acīs skatīties un par visu runāt.

Rute. Nē, nē, tagad vismazāk! Vēl viens, vispēdējais, vissmalkākais ir palicis...

Boass. Kas vairs var būt, ja nav vairs cerības; tas ir dzīves pēdējais zaļums.

Rute. Es pazīstu vēl ko dzīvu aiz cerības, varbūt es to tikai tagad pazīstu, bet, ja tā nav cerība, tā tomēr ir zeme, kurā cerība var augt.

Boass. Bet kas man vairs paliek, ja tu pati man cerību ņem.

Rute. Tas, kas tev jau bija, — ilgas.

Boass. Es pats vairs neesmu, kas es biju. *(Lūdzoši.)* Rute, paliec!

Rute. Ari es vairs neesmu, kas es biju, un tādēļ man jā iet.

Boass. Tu mani esi pārvērtusi...

Rute. Tu mani arī. Vai tad tu neredzi, Boas, ka ir tikai viena iespēja iznīcināt visu, kas nelabs un nesaprasts starp mums bijis? Jo, ja sieviete tā ir nākusi visa pie vīrieša, kā es pie tevis nācu, tad tai arī visai ir jāiet un pavisam, lai izpirktu savu vainu.

Boass. Tā bija mana vaina, mana vien! Es ar rupjiem pirkstiem skāru savu brīnumziedu, nesaprazdams, ka tas tik pēkšņi uzplaucis pēc saviem likumiem un ne pēc maniem, un nu tas nobirst man pirkstos un nekad vairs neziedēs ...

Rute. Boas, uzklausies: manā dzimtenē ir kāda dieviete, viņai ir divi altāri; uz viena no tiem stāv trauks, pildīts ar ziedu putekļiem, uz otra — trauks ar pelniem; uz viena upurē dvēsele, kas vēl nekā nav guvusi, uz otra, kas visu zaudējusi, — vienā traukā glabājas ilgas, otrā atmiņas. Aizejot es gribu upurēt uz abiem altāriem, lai es tavā atmiņā paliktu tā, kas biju tavās ilgās.

Boass. Ak jā — tu zudīsi kā nebijusi. Kā migla tu gaisīsi, kā rīta migliņa no Libanona krūtīm.

Rute. Pēc miglas nāk saule, Boas, tā apspīdēs kalna galotni.

Boass. Tā arī rādīs, cik šī galotne ir kaila un tukša.

Rute. Dzīvo sveiks un spīdi savā saulē!

6. SKATS

Tie paši, Abimeleks.

Pie Rntes pēdējiem vārdiem Abimeleks, nevarēdams vairs nociesties, «ir joni drāžas no istabas laukā un satver aizejošo Ruti aiz rokas un velk to atpakaļ.

Abimeleks. Boas, nelaid viņu! Vai tu savam neprātam gribi piesiet vēl neprātu galā?

Boass. Kam tev nu bija jānāk atkal starpā! Ļauj jel notikt, kam jānotiek.

Abimeleks. Bez manis nekas nenotiks. Un, ja kas notiks, tas nebūs nekas labs.

Boass. Mēs viņu, ar varu aizturēdami, no jauna apvainojam.

Abimeleks. Kas viņu apvaino, vai tu, vai es? Vai viņa gan manis dēļ iet projām?

Boass. Laid vien! Tas tagad vienalga.

Abimeleks. Nē, es nelaidīšu. Man nav nebūt vienalga, ka tu visu vainu gribi uzvelt man. Lai viņa pati saka, kurš no mums abiem ir sliktākais, kurš labākais. Rute, saki tu pati, izšķiries starp mums abiem!

Rute. Tu domā labi, mana kunga sargs un draugs. Pa-lieciet vien abi kopā saticībā, kā bijāt, pirms es ienācu jūsu vidū.

Boass. Neturi, kas vairs nav turams.

Abimeleks *(uz Ruti)*. Saki — uz kurieni tu gribi iet, jaunā meitiņ, un kur tu paliksi? Tu ceļa nezini, un tu esi vēl tik jauna.

Boass. Arī es netiku tev jautājis, Rute, uz kurieni tu gribi doties.

Rute. Vai nav vienalga, uz kurieni? Uz rītiem vai vakariem, kā gadīsies!

Abimeleks. Uz rītiem neej, tur ir dziļš biezoknis, saaudzis pilns ar ērkšķiem, tie tevi plosīs. Un uz vakariem arī neej, tur tu iestigsi dziļi purvos un nekad vairs netiksi laukā!

Rute. Nu tad — manis dēļ uz dienvidiem.

Abimeleks. Turpu jau nemaz ne! Tur ir tuksnesis priekšā un nikni zvēri, tie tevi uz vietas apēdīs.

Rute. Iešu tad uz ziemeļiem.

Abimeleks. Tā labi. Tas ceļš iet taisni iekšā mūsu istabā. Nāc pa to, un es tev visas durvis atvēršu.,,

Rute. Nē, pa to ceļu es gan vairs neiešu. Iešu citur,

gan jau šās zemes neredzamie eņģeļi mani sargās. Vai tad nu viņi nebūs arī ērkšķos un tuksnesī?

Abimeleks. Es būšu tavs sarga eņģelis, es izklāšu spārnus tev zem kājām. Pag, es tev iznesīšu segas un spilvenus! *(Ieskrien istabā.)*

Rute. Man gan tuksnesī spilvenu nevajadzēs.

Boass. Redzi, Rule, arī viņš kā prazdams grib visu par labu vērst.

7. SKATS

Boass, Rute, Noemi,

Noemi. Slavēts lai dievs, ka es tevi atkal atrodu, mans bērns! *(Piesteidzas Rutei un to apkamj.)* Kā es tevī meklēju, kad tu man pazudi! Bet nu tiks viss vēi par labu. Es nāku ar jaunu ziņu, ar labu ziņu, mana mīļā Rūtiņai Mums vēl var ataust laime.

Rute. Ak, māte, nerunā vairs par laimi.

Noemi. Nesaki vis, mans bērns, neizmisies, izraēļa dievs ir liels, un viņš mūs nav pametis. Liela laime var nākt, kādu tu nemaz nevari iedomāties.

Boass. Lai dievs jums dod! Topiet laimīgas! Es jums vēlu visu labu. Ļauna es neesmu gribējis, ļauns ir noticis starp mums pats par sevi.

Noemi. Tu manu bērnu esi atstūmis, bet dievs inūs nepamet kaunā un ir par mums gādājis. Viņš mums ir izredzējis precinieku ne mazāk cienīgu par tevi. Viņam ari pēc likuma Izraēlī ir pirmtiesības iegūt Elimeleha, mana vīra, atstāto tīrumu un līdz ar to arī Ruti. Dievs dos, ka mūsu cilts, kas jau skaitījās par izmirušu, sāks atkal no jauna zaļot. Nāc, Rute, mans bērns, tu izredzētā Izraēlī, vīsi mūsu ciltij zaļu vainagu.

Rute. Nē, māt, laid mani! Man nav lemls Izraēlī ziedēt.

Noemi. Mans bērns, vai tu esi apmulsusi un izbiedēta no tā, ko pārdzīvoji? Nāc vien ārā no ši pagalma. Kad tev uzpūtīs cita dvesma, tev arī atvērsies jauna dzīve.

Rute. Es nevaru.

Noemi. Vai tu gribi te palikt, lai tu vēl otrreiz tiktu izraidīta? Vai tu vēl neesi pietiekoši apkaunota?

Rute. Jā, jā, iesim!

Noemi. Iesim uz pilsētas vārtiem, tur mēs sastapsim tavu jauno precinieku, un tur tu varēsi pati izšķirties par savu likteni. Nāc! *(Velk viņu aiz rokas prom.)*

Rute. Paliec vesels, Boas, mans draugs! *(Abas aiziet.)*

Boass, Abimeleks.

Abimeleks *(iznāk, apkrāvies ar spilveniem un se~ gāni. Skalās apkāri)*. Kur viņa palika?

Boass. Atnāca viņas māte un aizveda to prom

Abimeleks. Un tu jāvi viņai iet?

Boass. Kā man bija viņu turēt, kad tai bija radies labāks un jaunāks precinieks?

Abimeleks. Var gan būt jaunāks, bet ne labāks par tevi, Boas. Ko tu nu atkal esi padarījis, viņu projām 1 aiz dams!

Boass. Dieva prāts! Tam bija tā notikt.

Abimeleks. Kad tev pašam nav prāta, tad tu vienmēr atsaucies uz dieva prātu. Vai gan dievs ir tāds muļķis kā tu?

Boass. Bez viņa ziņas taču ne mats no galvas nekrīt.

Abimeleks. Ja dievs nejauj ne matam krist, vai tad viņš veselam cilvēkam, sievietei, ļaus krist! Tu vien neprati viņu noturēt. Tu visu laid no rokām ārā.

Boass. Viss iet un pāriet! Kā raujoša straume dzīve plūst garām, un mums atliek tikai krastā stāvēt un noskatīties; mēs ar savu spēku aizturēt viņu nevaram

Abimeleks. Es gan negribu tā stāvēt un noskatīties. Uz kurieni tās sievas aizgāja?

Boass. Ko es zinu! Dzirdēju, uz pilsētas vārtiem; tur jau visi satiekas.

Abimeleks. Vai mēs ceļu turpu nezinām? Vai mums aizliegts iet turp?

Boass. Ko mēs vairs iesim savas vecās kājas lauzīt! Paliksim labāk mierā.

Abimeleks. Kas tas nu vairs par mieru! Kas reiz ar sievieti nācis tuvībā, tas savu gultu ir taisījis pašā jūras vidū un apgulies masta galā.

Boass. Un, ja arī kas varētu tapt. citādi, es pats vairs nevaru tapt cits. Visa nodzīvotā dzīve gulst uz mani kā svari un velk mani atpakaļ.

Abimeleks. Paļaujies uz mani, gan es tevi izkustināšu no vietas, vai nu tu būsi smagāk ceļams nekā tavs kviešu pūrs, kuru es spēju pacelt. Celies vismaz no sola augšā, te sēžot tu mūžam taču nevari palikt.

Boass. Nav man kur steigties.

Abimeleks. Celsimies un posisimiesl Apvilksim labākos svārkus un svaidīsimies ar dārgām eljām un smaržām! Nāc istabā, es tev izsukāšu bārdu.

Boass. Ko līdz svārki, ko bārda, kad soļi ar svinu pielieti!

Abimeleks. Un tad seglosim ēzelīti un dosimies turpu ar vēja spārniem.

Boass. Arī ēzelītis ir klibs.

Abimeleks. Gan jau kaut kā tiksim! Celies nu! (*Velk viņu aiz rokas augšā.)*

Priekškars.

Ceturtā aina

Betlēmes vārtu priekšā.

Augsts mūra valnis, izlocīdamies dažādos iedobumos, iežogo pilsētu. Labajā pusē tas stipri izbīdīts uz priekšu, gandrīz kā četrstūris, sa vos iedobumos dod paslēptuvi pret laukumu priekšā. Visapkārt iedobumos atrodas akmens soli sēdētājiem un šur tur arī galdi.

Aiz vārtiem tūdaļ paceļas pati pilsēta uz terases. Vārtu priekšā templis ar spožu kupolu, tāpat arī paši vārti šinī pilsētas malā domāti kā tempļa vārti, aiz kuriem kapenes ved taisni svētnīcā.

Vārtu priekšā ir vieta, kur sapulcējas ļaudis, iedami uz templi, un noslēdz dažādus līgumus un pērk un pārdod, kā tas jau jūdu tempļa priekšpusē bija parasts līdz pat Kristus laikiem.

Lūgšanas stunda vēl nav sākusies, un vārti vēl cieti.

1. SKATS

Nāk daži tempļa gājēji, vairāk no dižvīru šķiras, tie nes sev līdzi satītu talesu (lūgšanas mēteli) un baušļu siksnas un rokā neaizdegtas sveces un pātaru grāmatiņas. Citi atsēžas tūlīt uz soliem, citi pa liek dzīvā sarunā.

Pirmais dižvīrs. Un rebe saka, ka Izraēlī nāks karalis un ka augstais priesteris to svaidīs tā kunga vārdā.

Otrais. Laiks būtu! Ļoti būtu laiks. Mums zemē va-jaga kārtības, soģi to mums nespēj uzturēt. Viss iet uz leju, tirdzniecība stāv dīkā, un zeme top liesa kā Vārava govs.

Trešais *(kurš jau bija nosēdies un uzšķīris lūgšanu grāmatu, strauji uzlec augšā)*. Ko, karalis! Nāks pats mašiahs (mesijs). Tas mūs izvedīs kā Mozus no tuksneša!

Pirmais. Tas vēl tālu! Tas notiks tikai visu dienu galā, kad mašiahs nāks. Tagad mums tuvākas darīšanas.

Otrais. Vai karalis tiks ievēlēts no mums pašiem? Uu no kuras cilts tas celsies?

Pirmais. No Jūdu cilts. Tā saka rebe, viris iztulko visas rakstu zīmes Mumišā (Mozus grāmatas), un tur tiek sludināts, ka tas scepteris tiks pacelts Jūdu cilti un ka viņa godība uzplauks kā alojas zieds un kā ciedra pie ūdeņiem. Man šķiet, tur vēl bija citi jauki vārdi, tikai es tos neatminu, neesmu jau nekāds pravietis.

Trešais. Bet es zinu, kas svētos rakstos. Jā, stāv rakstīts, ka tā kunga šehina (glorija) izpletīsies pār visu zemi kā uguns liesma vējā

un kā viļņi jūras dibenu tā apklās visu pasauli.

Ceturtais *(pakurls)*. Ko viņš saka? Uguns? Odens plūdi visu aprīs? Ak vai! Nepietika, ka viss sauss un izdedzis šovasar, un vēl nāks citas nelaimes!

Piektais. Dzirdi jel! Viņš runā par mesiju un kā būšot, kad tas atnākšot.

Ceturtais. Lai viņš nāk! Vai es viņu nelaižu? Lai viņš laiž mani mierā, tad es laidīšu viņu mierā.

Trešais *(sajūsmā)*. Tas būs laimīgs laiks! Tad vīģes plūks no ērkšķiem un vilks draudzēsies ar jēru, un ūdens upē tiks pārvērsts, un tecēs vīns!

Ceturtais. Dzirdi! Dzirdi! Ērkšķus plūks no vīģēm, vilki apēdīs jērus, un upēs vairs nebūs ūdens! Ai, ai!

Piektais. Tu visu dzirdi otrādi, nāc, es tev izskaidrošu.

Otrais *(nāk atpakaļ runādams)*. Bet kurš te Jūdā būtu tas cienīgākais, ka no viņa cilts un ģintas varētu celties karalis?

Pirmais. Man šķiet, cienīgākais būtu Boass, jo neviens tā nestaigā tā kunga ceļus kā viņš. Ja ne viņš pats, tad viņa pēcnācēji.

Otrais. Bet Boass nav precējies un jau labi gados.

Pirmais. Bet vēl jau var notikt brīnumi, tāpat kā pie Ābrahāma vecuma dienās.

Trešais. Jā! Brīnumi! Notiks brīnumi, un zvaigznes uzlēks no Betlēmes, kaut gan viņa tā mazākā starp pilsētām Izraēlī. *(Virzās runādami tālāk un nosēžas uz soliem.)*

Rute un Noemi nāk no kreisās puses.

R u t e, N o e rn i.

Rute *(nogurusi un sagrauzta atslīd u? sola sienas iedobumā)*. Uz kurieni tu mani ved, māte? Es nespēju vairs tālāk iet.

Noemi. Mēs esam galā. Te ir Betlēmes vārti. Silpa mūs raidīja šurp. Te mums notiks pēc likuma un taisnības.

Rute. Māt, ja tu domā to svešo vīru, par kuru tu runāji, tad es viņu negribu. Es neko vairs negribu.

Noemi. Bet tu viņu nemaz neesi redzējusi. Redzēsi, iepatiksies. Tu viņam, viņš tev!

Rute. Nekas man nevar iepatikties, man viss riebj!

Noemi. Viņš esot jauns un dižens vīrs, kā man Silpa stāstīja, un pie tam ļoti bagāts. Viņam esot lieli vīna kalni un sāls bedres. Un ja viņš tevi laipni uzskata...

Rute. Ak, laid! Viņa vīna ogas ir pilnas ar žulti un kā sāls bedre viņa laipnība. Kā sāls bedre un kā nātru krūms! Es negribu viņa vīnogas baudīt, ne viņa bedrēs krist!

Noemi. Kur tu par viņu labāku atradīsi?

Rute. Es vispār negribu nekāda!

Noemi. Tu runā tā tādēļ, ka tevi viens ļauns vīrs ar kaunu

atstūma.

Rute. Māte, Boass nav ļauns un negribēja mani apkaunot. Ak, kad es agrāk būtu to sapratusi, es neparko nebūtu turp gājusi pie viņa.

Noemi. Es arī nebiju domājusi, ka viņš ļauns, bet viņš ir pārāk savāds. Tik daudz nu ir, ka tu nederi viņam un viņš tev arī ne. Gan dievs par tevi gādās!

Rute. Māte! Izraēļa dievs nav vairs mans dievs, es viņam esmu svešniece, moabiete, kā atlauzts zars no sava koka, ko vējš aiznesis pa gaisu. Es arī vairs nepalikšu, kur tu paliksi, un neiešu, kurp tu mani sūtīsi.

Noemi. Mans bērns, kā tu runā! Uz kurieni tad tu gribi iet?

Rute. Kur manas noguršās kājas mani nesīs. Es ari nemiršu, kur tu mirsi, un netikšu pie tevis aprakta.

Noemi. Tu dari man sāpes, bērns.

Rute (*māti apskaudama)*. Mums visiem sāp, māte.

Noemi. Lūdz dievu, meitiņ, pielūdz vēlreiz zvaigžņu dievu, kas tevi līdz šim ir vadījis. Viņš arī turpmāk mums palīdzēs. Paliec te sēžam solā, te tevi neviens netraucēs. Es iešu apskatīties pa tiem vīriem, kuri garām iet; varbūt atradīsies, kas atpērk Mahlona, tava vīra, tīrumus, un tad jau tu pati arī varēsi to vīru vaigā redzēt.

Aiziet uz otru pusi. Rute paliek sēžot.

3. SKATS

E o a s s, Abimeleks.

Nāk no kreisās puses, abi svētku drēbēs.

Boass *(aplaiž skatus apkārt un tad bailīgi parausta Ahimelekam aiz piedurknes)*. Nāc, iesim labāk atpakaļ, piims kā mūs ļaudis ierauga.

Abimeleks. Nē, Boas! Ko tad esam nākuši šurp? Ko svētku drēbēs tērpušies?

Boass. Par to es jau kaunos. Mēs savās drēbēs esam uzpūtušies kā pāva aste pret vēju.

Abimeleks. Bet precinieki, kas iet mājā bez bildina* juma, ir kā vējš un mākoņi bez lietus.

Boass. Kas mēs par preciniekiem bez pašas līgavas!

Abimeleks (*ierauga Noemi)*. Skat, skat, kur ir tā vecā! Ko viņa lūkojas tā atpakaļ? Ā, tur nāk kāds lepns dižvīrs — viņa tam stājas ceļā — grib uzrunāt. — Vai tas tik nav tas precinieks?

Boass. Paiesim tālāk, lai mūs neierauga.

4. SKATS

Kāds Noemijas radini e k s, Noemi pat i.

Noemi. Esi sveicināts, kungs! Lai tava laipnība atspīd pār tavu kalponi, un lai tā atrod tavās acīs labpatiku.

Radinieks. Kas tu esi, ka nāc man ceļā?

Noemi. Esmu tava rada, kungs, kaut gan tu manis nepazīsti, biju ilgus laikus projām no dzimtenes, bet tavs tēvs gan atcerēsies Elimeleku un viņa dēlu, kuri tagad visi pieaicināti pie tēviem.

Radinieks. Runā ar manu tēvu, kas tevi pazīst, ne ar mani.

Noemi. Neaizdari, kungs, savas ausis tavai kalponei, pēc manu dēlu nāves tu esi mūsu tuvākais rada gabals.

Radinieks. Kas es tev par radu, sieva! Tu nāc no pasaules malas, un es tevi nekad neesmu ne redzējis, ne pazinis. *(Apgriežas.)*

Boass *(uz Abimeleku)*. Dzirdi: viņš ir tuvākais rads! Ko tad mēs te stāvam kā izkulti kviešu stateņi!

Abimeleks. Pagaid'! pagaid'! Mums bēgšana neizbēgs, ja tik vien tas dižais radinieks neizbēg. Es viņam labprāt kādu locekli maitātu, tikai ne viņa zaķa kājas.

Noemi. Kungs, es nebūtu pārnākusi no svešuma, ja mana sirds nebūtu pie šejienes saistīta.

Radinieks. Vai es gan tevi saistu? Uzbāzīgā sieva!

Noemi. Es griežos pie tevis tādēļ, ka pēc vira un dēla nāves ir palicis mantojums.

Radinieks (*atgriežas*). Mantojums? A! Par to var runāt. Nu, ja esmu tavs tuvākais rads, tad man arī nākas par mantojumu zināt. Nāk man arī atmiņā, ka esmu par ievi dzirdējis, tikai tūdaļ neiedomājos, nu, atvaino, ka saskrējāmies; stāsti vien tuvāk!

Abimeleks (*Boasatn*). Dzirdi, viņai mantojums arī!

Boass. Vienalga! Mēs tikpat esam te lieki!

Abimeleks. Lai ir! Mums vienalga.

Noemi. Redzi, kungs: tur, viņpus pilsētas, netālu aiz vārtiem, atrodas zemes gabals, tagad gan tas stāv klaidā, bet senāk bija auglīgs tīrums; tas ir manas dzimtas mantojums.

Radinieks *(nikni)*. Ko? To klajo laukumu, kur vārnas un kovārņi ganās, tu man gribi kā mantu piedāvāt!

Noemi. Tu to pārvērtīsi atkal par auglīgu zemi, un līdz ar to nesīs ari tava dzimta augļus, jo mans priekšlikums vēl nav galā un man pēc likuma tev jāvēstī, ka līdz ar tīrumu, ko tu manto, tev piekrīt arī precēt viņa īpašnieka atraitni.

Radinieks (*iekliedzas*). Ko vēl ne! Laid mani mierā! Kāds tas tīrums, tāda sieva! Par ko lai dievs man tādu sodu uzliek? Es no tevis zināt negribu.

Boass. Tāds nelietis! (*Taisās brukt virsū.)*

Abimeleks *(tur viņu)*. Pagaid' vēl, gan rnēs viņu saberzīsim un uz tā paša tīruma izkaisīsim.

Tie paši, Rute.

Rute (*izskrej no slēptuves uztraukumā*). Māte! Māte! Ne vārda vairs! Pietiek tā kauna! Vai es esmu izsolāma kā prece, un vai tas ir mans pircējs?

Radinieks (*ierauga Ruti, apjūk, stomās*). A! Vai tu tā esi, ne vecā? Vai tu esi, kas manto tīrumu? Tad jau pavisam cita lieta! Dod man tavu roku, lai es tevi apskatu!

Boass (*metas starpā*). Nost! Neaizskar vinu! Atkāpies! Tu esi viņu apvainojis, tu esi nelietis!

Rute. Boas, arī tu te! Ak, kaut zeme atvērtos un kaut bezdibens mani apritu!

Boass. Rute, Rute, Jauj man tevi sargāt! Ļauj man dzīvību likt par tevi ķīlā!

Abimeleks. Es jau arī tepat esmu! Es jūs abus apsargāšu! Es savus spārnus pār jums izpletīšu.

Izraēlieši sanāk apkārt.

Radinieks *(sabiedēts)*. Es jau strīdu negribu. Dievs mans liecinieks! Es no savas mēles neesmu bultas raidījis, nedz ar saviem vārdiem duramos metis.

Abimeleks. Tu biji pirmais! Kas strīdu sāk, plūdiem pārrauj dambi. Lai redz visi Jaudis, kāds tu nelietis!

Radinieks. Bet es jau ar mieru viņu ņemt! Un to postažas lauku es pārvērtīšu kā dieva dārzu. Es paturu savas tiesības pēc levirāta lēmuma.

Boass. To tu vis nedarīsi! Jūs, cienījamie vīri, izraēli, jūs nepielaidīsiet, ka viņš pirmo svēto likumu min jau kājām un apvaino sievietes, lai vēlāk rupjā veidā atkal sagrābtu, kas tīk!

Rute. Nē! Nē! Neviens mani nevar paņemt! Nevienam nav uz mani tiesības kā tikai nāvei!

Boass. Ak, Rute, es tevis tāpat neesmu vērts. Arī man par tevi nav nekādu tiesību, ne likumu varas, bet te, šo sapulcēto Izraēla cienījamo vīru priekšā, ļauj man tavu godu uzcelt kā zvaigzni no pīšļiem. *(Griežas pret sapulcē-jušamies.)* Uzklausiet mani, jūs cienījamie vīri un vecākie izraēļi! Jūsu priekšā es bildinu moabieti Ruti par savu dieva man nolemto sievu un mana nama uzcēlēju. Bet viņas pašas rokā es lieku izšķirt, vai mans piedāvājums tai nav par niecīgu un mazvērtīgu.

Noemi *(nomaļus)*. Dievs lai ir slavēts, kas mūs nav atstājis!

Pirmais dižvīrs. Man kā vecākajam Izraēli še jāsaka savs vārds un jādara pēc likuma: tā kā pirmais izpircējs caur necienīgu atraidīšanu pats savas tiesības ir atmetis uz Elimeleka ciltsīpašumu, tad tās tagad piekrīt, Boas, tev kā nākošam mantiniekam. Dieva un sapulcēto priekšā lai moabiete Rute top tava sieva un uzceļ tavu namu. Bet tev *(griežas pie radinieka)* pēc likuma un parašas tagad jānoaun no tavas kājas kurpe un tā jāatdod Boasam par zīmi, ka tavas tiesības pāriet uz

viņu.

Radinieks. Ko? Manas tiesības man atņem! Sievu man atņem! Un beidzot vēl kailu mani izģērbs! Tā ir aplaupīšana; vai jūs esat izraēlieši!

Dižvīrs. Tie mēs esam, un tādēļ tev kurpe jānovelk.

Abimeleks. Nelīdz neko! Ja neaun pats, es tev viņu nomaukšu. *(Nosviež viņu zemē un spilē kurpi nost, kura netiek labprāt dota.)*

Boass (*Rutei bailīgi tuvodamies)*. Rute, tavā rokā stāv, vai tu gribi likt uzlēkt saulei pār manu apsūnojušo jumtu un priekam ļauj ienākt pa manām aizrūsējušāni nama durvīm jeb vai man nogrimt un atsalt tumsā un vientulībā.

Rute. Boas, vai es to spēju? Tik daudz sāpju mums visapkārt kā grēku plūdi...

Boass. Tu to vari, mans Noasa balodīt, tu pirmo zaļo lapu ienes manā mūžā. *(Apkampjas.)*

Noemi. Dievs lai jūs svētī, mani bērni, un lai uzceļ caur jums Izraēla namu!

Dižvīrs, vecākais. Esiet svētīti Izraēlī! Lai dievs dod, ka sieva, kas ieiet viņa mājā, būtu kā Rahele un Lea, kuras abas uzcēlušas Izraēļa namu. Topiet lieli Eifratā, un lai no jūsu cilts ceļas tā kunga svaidītais, kas savu scepteri pacels pār tautām.

Abimeleks *(beidzot nomaucis kurpi)*. Te nu būs tā kurpe arī!

Radinieks *(izrauj to viņam no rokas un nosviež Boasam priekšā)*. Še, ņem! Tfu! *(Dodas projām klibodams.)*

Abimeleks. Ņem nu atpakaļ! Paturi tu kurpi, mēs sievu!

Nodun zvans, vēstīdams lūgšanas stundu, atdarās vārti, un atklājas kapenes, kas ved uz augšu templī. Tempļa durvis plaši atvērtas, un iekšiene apgaismota mirdzošām ugunim. Tempļa sulainis nāk lejā ar žuburu lukturi un visiem aizdedzina sveces. Reizē ari visi apliek talesus (balto lūgšanu mēteli ar melnām malām) un tad svinīgi grupējas ap Boasu un Ruti.

Vecākais. Teiksim to kungu un slavēsim vina vārdu!

Jo

Trīs lietas ir brīnišķas Un ceturtā ir neizdibināma:

Ērgļa ceļš pie debesīm —

Čūskas ceļš uz klints —

Kuģa ceļš jūras plašumā —

Un vīra ceļš uz sievu.

Visi

Slavēts lai tas kungs!

Slavēts lai viņa vārds mūžu mūžos!

Priekškars.

«BOASS UN RUTE»

Ja man jāatzīmē pirmcēlons, kas mani pamudinājis šo lugu rakstīt, tad es to tik skaidri nevaru pateikt kā pie citām manām lugām. Tā, piemēram, «Vaidelotei» man ierosinājumu deva Rūtenberga vēsture un kāda tālaik jauna mākslinieka Krēsliņa uzstādītā glezna «Vaidelote». «Atriebēja» bij cēlusies no nostāstiem iz Mērķēja «Latviešiem». «Raganai» derēja par pamatu dabas skati no Nītaures mežiem un romantiskiem uzkalniem, kad man bija izdevība kādas nedējas pavadīt skaistajā Nītaures dabā pie Dr. Zolta kunga.

Ari varoņteikas mani iedvesmojušas uz attēlojumiem drāmā: no igauņu teikām ņemti motīvi drāmai «Sidraba šķidrauts», un grieķu teikas jau no pašiem skolas gadiem izauklēja manā klēpī «Aspaziju». Attiecoties turpretim uz «Boasu un Ruti», man tik noteiktu momentu nav.

Meklējot cēloņus savā radošā būtībā pašā, man jāatzīstas, ka tikpat tuvas kā grieķu saulainās teikas zem Ceisa zilajām debesīm man ir bijušas bargās un greznās jūdu teikas, dzimušas zem Jāves negaisiem.

Varbūt pat tuvākas tās man bijušas nekā grieķu teikas, jo no tām ir izaudusēs mana fantāzijas attīstība pirmajā jaunībā, pat visagrākā bērnībā, kā tas redzams manā pērngad iznākošā autobiogrāfijā «Zilā debess», kamēr grieķu pasaulē es tik sāku iedzīvoties skolas gados.

Neraugoties tomēr uz vēlākiem kultūras ieguvumiem, mani ir dziji uzglabājušies pirmie iespaidi. Un, ja nu reiz tāds sabiezējums fantāzijā ir nogūlies, tad no viņa citādi nevar tikt vaļā, kā vien pārveidojot un izdalot to radītos tēlos.

Tā man padomā ir bijis ne tikvien kā radīt «Boasu un Ruti», bet veselu ciklu iz bībeles motīviem. Bez šīs drāmas man vēl fantāzijā un uzmestās kontūrās stāv gatavi «Sulamīte» un «Simsons un Da-lila». Arī daži skati un cēlieni no minētām lugām jau uzrakstīti, bet es neesmu viņas vēl turpinājuse tādēļ, ka man jāiegremdējas dažos vēsturiskos pētījumos, kur jūdu tauta nāk sakarā ar citām kultūrām. Šimbrīžam, lai radītu vēsturisku teiku drāmu, nepietiek ar sižeta izlietošanu un viņa dramatisko uzbūvi, bet vajadzīga arī tuvāka vēstures un kultūras pazīšana un dzīves detaļi, lai iznāktu dabisks laika kolorīts.

So drāmu cikla priekšgalā man stāvēja nu drāma «Boass un Rute». Viņa ir daudz vienkāršāka par abām augšminētām lugām, jo viņa aptver nelielu notikumu uz psiholoģiska pamata. Izlietojot to poētisko brīvību, kāda dramatiķim atļauta un pat vajadzīga, es no dotā bibeles motīva vilku tās konsekvences, kādas var rasties no divu kultūru sadursmes.

Abas galvenās personas, tikpat Boass, kā Rute, ir vienādi tīras

dvēseles, un viņu dramatiskais konflikts iznāk tikai tādēļ, ka tie nāk katrs no savas kultūras ar savu īpatnēju psiholoģiju.

Īstenībā jau «Boass un Rute» būtu saucama tikai par dramatisku idilli. Viņa pieder pie tām nedaudzām jūdu teikām, kas atmirdz kā saulains mākonītis starp melniem padebešiem.

Viņas dramatiskais uzmetums man sākās sen atpakaļ, tas notika 1905. g. rudenī vēlu, kad pār Latviju — kuras tad vēl nebija — vēlās revolūcijas bangas.

Savādi man pašai izliekas, ka es tādā šausmu un trausmu brīdī varēju sapņot par saulainu mieru, bet var arī saprast, ka pārstaipīta dvēsele meklēja atsvara punktu un izlīdzni.

Iesākto lugu nevarēju turpināt, jo dzīve pārrāva pavedienus un man ar Raini bij steigšus jādodas projām. Dažādi apstākļi galīgi pārtrauca manu literārisko darbību, un tikai pēc gadiem es varēju ņemt spalvu rokā.

Bet jau interese priekš šīs lugas bij zuduse un citi — jaunāki darbi spilgtāki man tēlojās priekšā.

Pēc gadiem, kad pārbraucām atkal Latvijā un es gribēju sākt citus motīvus no jūdu vēstures apstrādāt, man Boass un Rute stājās priekšā kā vecie parādu piedzinēji, ar pirmtiesībām, kas man neļāva neko citu iesākt, pirms viņi nav apmierināti.

Parāds nu ir samaksāts, un parāda piedzinēja var neatkarīgi vairs no manis iet savu ceļu. Godājamā publika varēs spriest, cik liels viņu parāds bijis un vai bij maz vērts to no manis piedzīt